

NÚM. 24 Primavera-estiu 2012

**Llegir
per triar**

ENTREVISTES Marina Subirats | Mar Cortina **CARPETA D'EXPERIÈNCIES** La Clínica Jurídica i l'aprenentatge participatiu en Dret
CAMPUS Ciència ARA i Campus científic d'estiu | Doble grau en Farmàcia i en Nutrició Humana i Dietètica | Taxes i beques

Subscriu-te ara!

i rebràs la col·lecció completa de les «Monografies Mètode»

Amb la teua subscripció per al 2012, podràs rebre com a regal de benvinguda tots els títols publicats de les «Monografies Mètode», una col·lecció de llibres de divulgació que han tractat diferents temes de la història de la ciència amb edicions acurades i il·lustrades, i valorada en 40 euros.

La col·lecció completa de les «Monografies Mètode» inclou quatre llibres: *Els nostres naturalistes* (2 vol.) de Josep M. Camarasa i Jesús I. Català, *Auto-biografia* de Charles Darwin, *Bestiari. Bestiari català* adaptat per Xavier Bellés i *Oxigen. Una obra en 20 escenes*, de Carl Djerassi i Roald Hoffmann.

www.metode.cat

Preu Subscripció anual (4 números l'any): 25€ per a Espanya, 40€ per a l'estranger

NÚM. 24_2012

SUMARI

CARPETA D'EXPERIÈNCIES

35 La Clínica Jurídica de la Universitat: el compromís social de l'aprenentatge participatiu

42

CAMPUS D'INFORMACIÓ

Estudiants d'ESO i de batxillerat fan ciència a la Universitat

S'implanta el doble grau en Farmàcia i en Nutrició Humana i Dietètica

Pugen les taxes i canvien els requisits de les beques

5

LLEGIR PER TRIAR

Una guia de recursos per aprofundir en el coneixement dels graus universitaris

38 Entrevista a Marina Subirats

Catedràtica emèrita de Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona

47 Entrevista a Mar Cortina

a propòsit de la publicació del llibre, *Pedagogia de la muerte a través del cine*

Recursos per descobrir els graus

L'assessorament sobre els estudis i sobre el seu àmbit professional sempre necessita nous recursos que ajuden a ampliar els horitzons dels qui volen triar l'ensenyament universitari per formar-se. I és amb aquesta idea que hem muntat el tema central d'aquest número sota el títol *Llegir per triar*, amb la col·laboració i la implicació del professorat de la Universitat de València.

Amb *Llegir per triar* us proposem fer una cadena de prescriptors que comença amb la recomanació d'un llibre o d'una web per part del professorat universitari que coordina els graus. La segona baula són els orientadors i el professorat de secundària que, en estreta vinculació amb la pràctica docent, desenvolupen l'activitat orientadora i poden recomanar alguns d'aquests recursos proposats a l'alumnat interessat a ampliar la informació sobre els estudis universitaris. I finalment també ens agradaria que les propostes es compartiren: els llibres físics, mitjançant *bookcrossing* (creuallibres) i els de format digital i els recursos web i els vídeos, mitjançant les xarxes i els blocs. D'aquesta manera, més estudiants en el seu procés d'orientació acadèmica elegiran els estudis d'acord amb els seus interessos i capacitats.

FUTURA 24 es completa amb el suplement *Guia d'activitats per a secundària*, una nova edició actualitzada on es consigna tota l'oferta d'activitats que la Universitat proposa al professorat, als orientadors i a l'alumnat de l'ensenyament no universitari.

EN NEGRETA

S'ajorna la prova de llengua estrangera en la PAU

La prova oral de llengua estrangera de les PAU es farà per primera vegada el curs 2013-2014, tal com es va publicar el passat mes de juny en una modificació del Reial Decret que la regulava. Enguany se n'ha fet una prova pilot impulsada pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, en la qual ha participat alumnat valencià. Aquest projecte pilot, que persegueix establir els temps i els recursos necessaris per a la realització de la prova i els criteris d'avaluació i qualificació, es farà novament el curs vinent.

Actualment, l'alumnat que es presenta a les PAU fa una prova escrita d'un dels 5 idiomes que es poden triar (alemany, anglès, francès, italià o portuguès).

La generalització d'un examen oral de llengua estrangera no es l'únic canvi que tindrà la prova d'accés a la universitat en els pròxims cursos. Previsiblement el curs vinent la fase b de les PAU, que ara té lloc al mes de setembre, canvie de data i s'avance al mes de juliol, sols un mes després de la primera convocatòria, que es mantindrà al juny.

Llegir per triar (I)*

Una guia de recursos per aprofundir
en el coneixement dels graus universitaris

*Aquest conjunt de recursos està fet a partir de 28 dels 53 graus que imparteix actualment la Universitat de València. En una segona part està previst incloure els 25 graus restants.

Ma. del Mar Benavides,
coordinadora del grau en Administració
i Direcció d'Empreses

recomana LLEGIR

Qui s'ha endut el meu formatge?
Com adaptar-nos a un món en
constant canvi, de M. D. Spencer
Johnson. Editorial Empresa
Activa, Barcelona, 2006, 93 p.

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES (ADE)

Quan un o una estudiant de secundària es planteja estudiar una carrera universitària, per tenir més oportunitats al món laboral a causa de l'elevat índex d'atur que hi ha al nostre país, la pregunta és quina carrera hauria de triar: la que tinga més eixides, la que li agrade més... i el més important: la carrera que trie avui continuarà sent interessant en un futur?

El llibre titulat *Qui s'ha endut el meu formatge? Com adaptar-nos a un món en constant canvi*, relata una faula de dos ratolins i dos homenets que viuen en un laberint. Aquests quatre personatges depenen d'un formatge per alimentar-se i ser feliços. Mentre tenen formatge estan contents, però un bon dia el formatge desapareix...

Aquest llibre ens ensenya que tot canvia, que allò que fins avui ens ha servit, potser demà es quedarà obsolet. Tot el que vulguem aconseguir, en aquest cas un lloc de treball (el formatge, en la faula), ho hem d'aconseguir en un món laboral desconegut, amb carrerons sense eixida, però amb altres carrers que sí que estan plens de formatge (el laberint), i per arribar fins allà on és el formatge cal esforçar-se.

El món de l'empresa és un món fascinant, ple de contrastos, gens rutinari. Les empreses han de fer front a entorns molt canviants i necessiten persones dinàmiques, amb iniciativa i creativitat. El grau en ADE possibilita a l'alumnat la base de coneixements i el desenvolupament de capacitats de gestió suficients perquè es pugui integrar en la gestió d'una empresa amb èxit. ■

GRAU EN BIOLOGIA

És realment complicada la tasca de recomanar un llibre per als futurs estudiants de Biologia, un text que enganxe els decidits, atraga els qui encara no n'estan segurs, que inspire, forme i, sobretot, que entretinga. Sortosament són molts els textos d'excel·lents divulgadors de la ciència que estudia la vida i els éssers vius. Noms com Richard Dawkins, Matt Ridley, Stephen J. Gould o Carl Zimmer han produït algunes de les millors obres de divulgació científica sobre diferents temes de la biologia. Però a l'hora de triar-ne un, m'he decantat per una obra autobiogràfica de Sidney Brenner, un dels biòlegs més brillants, creatius i influents dels últims 50 anys.

Menys conegut pel públic, Brenner és un dels científics més reconeguts per les seues contribucions en àrees ben diferents de la biologia, des de la seua contribució al desxiframent del codi genètic fins a la revolució genòmica, passant pel seu paper fundador de la biologia del desenvolupament. La seua elecció d'un nematode, *C. elegans*, com a organisme model per a l'estudi dels processos que porten a la transformació d'un zigot en un organisme adult, és un exemple de perspicàcia i intuïció que ha produït molts més fruits que els que el mateix Brenner s'esperava. En el seu llibre *My Life in Science*, traduït al català per Edicions Bromera i la Universitat de València per *Viure per a la ciència*, narra en primera persona anècdotes i esdeveniments que, des de la seua humil infantesa a Sud-àfrica, li han permès aconseguir el més alt reconeixement atorgat a un científic, el premi Nobel. ■

Fernando González Candelas,
coordinador del grau en Biologia

recomana LLEGIR

Viure per a la ciència, de Sidney Brenner. Editorial Bromera i Publicacions de la Universitat de València, Col·lecció «Sense Fronteres», núm. 16, València, 2004, 234 p. Traducció de Juli Peretó.

GRAU EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA DELS ALIMENTS

Aquest llibre ens desvela amb un llenguatge científic però assequible, els perquè i els com de la química dels aliments mitjançant distints apartats amb títols tan suggeridors com «El chocolate deschocolateado», «Anillos verdes en las patatas fritas», «El miedo a freír» o «Crónicas descafeinadas». Partint de preguntes senzilles que ens recorden que també nosaltres ens les hem fetes alguna vegada, l'autor les respon amb la base científica necessària, ahora que fa servir un llenguatge accessible per a un lector no format en ciència dels aliments, tot amanit amb un polsim d'humor. A més, incorpora receptes de cuina per il·lustrar i dur a la pràctica el principi científic que és desvelat. Epígrafs com «Un trato poco refinado» endinsen el lector en el procés de l'obtenció del sucre integral i refinat, a conèixer les diferències de composició entre ambdós i a incorporar la història d'aquests aliments. Qui no s'ha preguntat alguna volta si hi ha cap diferència, a més de la quantitat de sucre, entre la xocolata amarga i la dolça, o per què es tornen rancis els greixos, o què és millor cuinar a la brasa fent servir carbó o gas. Amb una descripció senzilla, captura el lector i aquest es veu immers en l'aventura de la ciència i la tecnologia dels aliments. El llibre és sorprenent i divertit, l'estil és clar i transmet continguts de base científica d'una manera lúdica. ■

Reyes Barberà, coordinadora del grau
en Ciència i Tecnologia dels Aliments

recomana LLEGIR

*Lo que Einstein le contó a su
cocinero*, de Robert L. Wolke.
Ediciones Robinbook, Col·lecció
«Ma Non Troppo», Barcelona,
2003, 267 p.

GRAU EN CIÈNCIES DE L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT

Si retrocedim cinquanta anys en l'esport espanyol, trobem un panorama sense punt de comparança amb l'actual. Un personatge que va tenir un paper clau en la modernització de l'esport i l'educació física a Espanya, i que va contribuir a dignificar-lo socialment i institucional, va ser José María Cagigal (1928-1983). Els mèrits d'aquest humanista esportiu són extensos. Va participar en la redacció de la primera Llei d'educació física a Espanya, el 1961. Va ser fundador i director (de 1967 a 1977) de l'INEF (Institut Nacional d'Educació Física), el primer centre de formació superior en l'àmbit de l'activitat física i l'esport a Espanya i antecedent de les actuals facultats de ciències de l'activitat física i l'esport. També va estar implicat en la creació de les primeres revistes dedicades a l'estudi de l'esport com *Citius, Altius, Fortius* (1959-1976) i *Deporte 2000* (1968-1977) i va dirigir la primera col·lecció de llibres d'educació i ciència esportiva dins l'Editorial Miñón (1978-1983). En l'àmbit internacional, va ser president de l'Associació Internacional d'Escoles Superiors d'Educació Física (AEIESP), de 1968 a 1983, i membre del Comitè de Recerca del Consell Internacional d'Educació Física i Esports de la UNESCO. Va publicar nombrosos articles i llibres, entre els quals destaca *¡Oh deporte! (Anatomía de un gigante)*, de 1981. ■

Joan Pere Molina, coordinador del grau
en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

recomana LLEGIR

«Glossa de José María Cagigal (1928-1983): un intel·lectual en acció», de Javier Olivera, dins la revista *Apunts: Educació Física i Esports* (1997), núm. 47, p. 113-117.

Accés directe a l'article:

http://articulos-apunts.edittec.com/47/ca/047_113-117_cat.pdf

CITIUS
ALTIUS
FORTIUS

GRAU'EN CRIMINOLOGIA

La novel·la *Crímenes exquisitos*, obra de la historiadora de l'art Nieves Abarca i del criminòleg i professor de la Universitat de València Vicente Garrido, ens introdueix en l'emocionant i intens món de la investigació criminal. La ciutat d'A Coruña es veu somoguda pel segrest i posterior assassinat d'una jove, el cadàver de la qual apareix flotant a l'estany d'Eiris en una recreació del conegut quadre *Ofelia* de Millais. La vinculació d'aquest assassinat amb d'altres ocorreguts a Anglaterra, investigats per Scotland Yard, enfronta les policies de tots dos països davant un possible assassí en sèrie per les clares semblances entre tots els crims. I en perfecta comunió, una inquietant trama de corrupció i baixes passions, que és reflex fidel dels més infames i mesquins instints de la societat. D'aquesta manera, el lector s'embarca en una interessant trama que reflecteix la importància de la criminologia com a eina eficaç de comprensió de les circumstàncies i causes del fet criminal. És així com els protagonistes de la novel·la, la inspectora Valentina Negro amb la inestimable ajuda del criminòleg Javier Sanjuán, traçaran el perfil del sospitós aplicant els coneixements criminològics. Aquesta obra constitueix un magnífic exemple d'una de les possibles aplicacions professionals d'aquesta disciplina. ■

Asunción Colás, coordinadora del grau
en Criminologia

recomana
LLEGIR

Crímenes exquisitos,
de Vicente Garrido i Nieves
Abarca. Editorial Versátil,
Madrid, 2012, 800 p.

GRAU EN GEOGRAFIA I MEDI AMBIENT

Maria D. Pitarch, coordinadora del grau
en Geografia i Medi Ambient

recomana LLEGIR

El arroyo, d'Élisée Reclus.
Editorial Media Vaca, València,
2001, 151 p.

El llibre que proposem és la història d'un riu, un relat meravellós entre la ciència i la poesia. «La història d'un rierol, fins i tot la del més petit que naix i es perd entre la molsa, és la història de l'infinit». Així comença aquest text en què el gran geògraf francès Élisée Reclus (1830-1905) ens parla no solament del medi físic, sinó també de la vida de l'individu i de la humanitat. Reclus ens condueix des de les fonts fins a la mar i l'atmosfera, passant per oasis i grutes, com les que van allotjar els nostres avantpassats; pels perills que alberguen ràpids i cascades, per les desoladores i alhora benèfiques inundacions. En aquest llibre descobrirem la importància de l'aigua com a base dels aliments, generadora de riquesa agrícola i industrial, però també receptora de la contaminació i de les escombraries urbanes generades per l'ésser humà. El llibre és ple de metàfores i detalls científics que el fan summament amè i interessant. Ens fa conèixer mites i llegendes associats a l'aigua i també cultures i costums, com la d'alguns pobles espanyols de fer l'argamassa amb vi abans que gastar una gota del preuat líquid. Reclus crida la nostra atenció sobre la inesgotable font educadora que és la terra, i ens invita al bany i al passeig per assolir-ne un coneixement més íntim.

En definitiva, es tracta d'un llibre que, a partir de la descripció dels canvis que va experimentant un rierol, des que naix fins que desemboca a la mar, ens ajuda a entendre el paper de l'ésser humà en la natura i la responsabilitat que això comporta. ■

GRAU EN ECONOMIA

Tot i estar pensat per al públic nord-americà, el cert és que en un món globalitzat com l'actual, moltes de les explicacions i exemples que s'hi ofereixen són extrapolables a la nostra economia i, per tant, la seua lectura és igualment recomanable. Per a aquells que no saben economia, però que es demanen sovint com funciona, aquest és un llibre que aporta molta informació combinada amb algunes notes d'humor.

El millor del llibre és que connecta d'una manera senzilla la teoria econòmica amb els esdeveniments del món real. Per exemple, la clau de l'èxit d'una economia en el llarg termini és la inversió en idees que finalment es transformen en nous productes o en els mateixos pro-

ductes obtinguts a un cost menor. La competència condueix els països a copiar les idees dels altres i a crear noves idees que milloren les anteriors. També exposa com els cicles econòmics (expansió i recessió) són la trajectòria que segueix qualsevol economia al llarg del temps, i que aquests són guiats per la magnitud de la despesa de consumidors i empreses, cosa que al seu torn depèn de les expectatives d'aquests respecte al futur. Així mateix, explica la descomposició del producte interior brut (PIB) en els seus quatre elements bàsics: consum privat, despesa pública, inversió i exportacions, i posa l'accent en la dificultat que comporta predir-ne l'evolució.

Pel que fa al mercat de treball, Greg Ip indica que la taxa de desocupació és sempre el millor indicador de la salut d'una economia. Tampoc no oblida la inflació i la deflació, atès que ambdues són dolentes per a la bona evolució de l'economia. Per a aquest autor, el gran problema de la globalització és que fomenta el creixement desigual del benestar, ja que aquelles persones que tenen una gran formació poden guanyar molt fent-ne ús, d'aquesta, mentre que, per contra, aquells treballadors que realitzen una tasca poc qualificada, i que pot

Salvador del Saz, coordinador del grau en Economia

recomana LLEGIR

The little book of economics. How the economy works in the real world, de Greg Ip. Editorial John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2010, 250 p.

ser feta en un país de costos laborals baixos, tenen moltes possibilitats de perdre el seu lloc de treball.

L'autor fa referència a l'«elefant dins de l'economia», que no és sinó el govern o el sector públic. Aquest, amb el seu enorme pressupost, que pot assolir fins al 50% del PIB, pren moltes decisions de despesa que afecten la manera com es comporta la resta de l'economia. Dèficits públics crònics competeixen amb les empreses pel limitat crèdit, cosa que eleva els tipus d'interès, retarda la inversió i perjudica el creixement futur. No obstant això, en èpoques de recessió poden ser bons per alleugerir la desocupació.

Per acabar, es pregunta per la causa de les crisis. Aquestes, per definició, són inesperades perquè són el fruit d'errors de judici col·lectius, però tot i que cada crisi és diferent, comparteixen certes característiques. ■

$$PIB = C + D + I + X - M$$

GRAU EN ENGINYERIA QUÍMICA

En general, es té una idea limitada del que és l'enginyeria química o què fan els enginyers químics per guanyar-se la vida. Si voleu fer-vos-en una idea, us aconsellem la lectura de les 4 pàgines de què consta el primer capítol del llibre *Principios elementales de los procesos químicos*, dels professors R. M. Felder i R. W. Rousseau. Aquests professors tenen una vasta experiència en la impartició de seminaris, tallers i cursos d'enginyeria de processos químics.

Abans dels anys 80, la majoria dels egressats buscava feina en la indústria química i del petroli, però en l'actualitat un nombre creixent d'ells troba ocupació, per exemple, en camps com l'enginyeria ambiental, la biotecnologia o la microelectrònica. És per això que els autors fugen en aquest capítol introductori de donar una definició del que és l'enginyeria química i, en compte d'això, presenten un ampli ventall de llocs de treball diferents en

què s'han col·locat els graduats en Enginyeria Química. Això els permet afirmar que gairebé qualsevol treball especialitzat que puga imaginar-se, el fan en alguna de les seues fases persones amb formació en enginyeria química.

Mitjançant un exemple, els autors fan una excel·lent recopilació del conjunt de tasques que s'han de dur a terme per fabricar industrialment un nou producte químic. Ens asseguren que totes aquestes tasques les poden realitzar els enginyers químics, ja que reben la formació adequada per encarar els problemes tècnics independentment del problema específic. ■

The illustration at the bottom of the page features a dark blue background. On the left, there are three stylized wind turbines of varying heights. Below them, a complex circuit board pattern with white lines and dots is visible. On the right, a large, light gray letter 'E' is superimposed over the scene, partially obscuring one of the wind turbines.

Vicent Orchillés, coordinador del grau
en Enginyeria Química

**recomana
LLEGIR**

*Principios elementales de los
procesos químicos*, de R. M.
Felder i R. W. Rousseau.
Editorial Limusa Wiley, 3a ed.,
Mèxic DF, 2004, 686 p.

GRAU EN ESTUDIS ANGELOSOS

“Parlar bé anglès, o parlar-lo malament”¹

*Well, Shakespeare, he's in the alley
With his pointed shoes and his bells,
Speaking to some French girl
Who says she knows me well.*

(Bob Dylan «Stuck Inside of Mobile with
the Memphis Blues Again», 1966)

Miguel Teruel, coordinador del grau
en Estudis Anglesos

recomana
LLEGIR

la versió de l'Institut
Shakespeare de *Hamlet*,
de William Shakespeare.
Editorial Cátedra,
Madrid, 1992, 720 p.

HAMLET: Parlar bé anglès, o parlar-lo malament... Heus ací el dilema.

Què és millor per a l'ànima,
sofrir insults d'altres europeus, befes, escarnis,
o aixecar-se (aviat) en armes contra l'oceà monolingüe
i oposar-s'hi i que no cesse ningú? Morir, dormir...
Res més; i dir així que en aprendre literatura
posem fi a les nafres del cor
i a tots els mals, herència de la ignorància,
i dir: vine, oh, traducció! jo et desitge. Morir, dormir,
dormir... Somniar, per ventura! Què difícil! Doncs en el somni
de la mort (laboral), quins somnis sobrevindran
quan alliberats de corruptes
trobem la pau? Heus ací la raó
per què tan longeva arriba a ser la desgràcia.
Doncs, qui podrà suportar els retalls del Món,
la injustícia del tirà, el greuge del superb,
l'angoixa de l'amor menystingut, i la humiliació
que la virtut rep de qui és indigne,
quan un mateix té al seu abast una feina
a qualsevol altre lloc? Qui pot suportar
tant? Votar tant? Portar a la vida una càrrega
tan feixuga? Ningú, si no fóra per aquell poc més que hi ha
més enllà del títol

—aquests països per descobrir, dels confins dels quals
cap viatger no ha tornat— que confonen la voluntat
i ens fan pacients davant l'infortuni
abans de volar cap a llocs inconeguts.
La vergonya (aliena), així, fa a tots covards
i, així, la natural color de la resistència
s'esvaeix en tènues ombres de conformisme;
i així universitats d'importància, i de gran vàlua,
arriben a tòrcer el seu rumb si no les financen
per mai més tornar a merèixer el renom
assolit. Però, silenci... la bella Ofèlia. Nymph, in thy orisons
Be all my sins remembered.

OFELIA: Good my lord,
How does your honour for this many a day?

HAMLET: I humbly thank you, well, well, well.

¹Aquest text està fet en homenatge a Cinna, el poeta, i està inspirat en un fragment de l'obra recomanada.

PHARMAKON

Ma. Luisa Ferrándiz, coordinadora
del grau en Farmàcia

recomana CONSULTAR

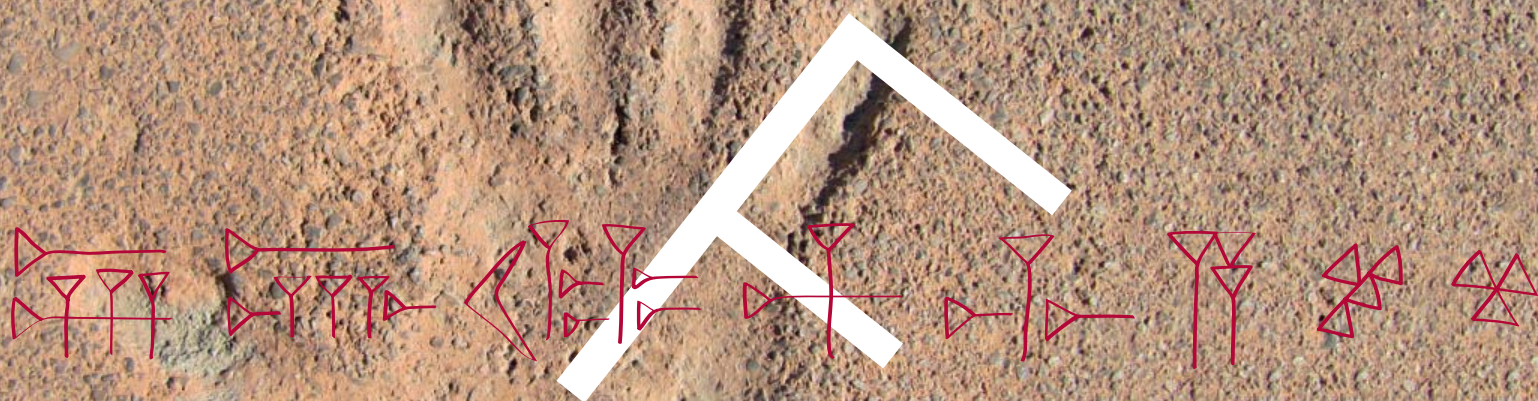
el recurs 2.0 *Pharmakon*,
www.pharmacomic.com, creat
pel farmacèutic Rafael Borrás.

GRAU EN FARMÀCIA

El farmacèutic són els professionals de la salut experts en els medicaments i com s'utilitzen amb finalitat terapèutica en l'ésser humà. La seua feina es pot dur a terme en una oficina de farmàcia, en un hospital, mitjançant la recerca i el desenvolupament de nous fàrmacs en la indústria farmacèutica, en altres centres de recerca, en la universitat, etc. La de farmacèutic és una de les professions més antigues i que més bé s'han sabut adaptar als canvis.

El projecte *Pharmakon*, creat pel farmacèutic Rafael Borrás, és un recurs 2.0 que, a través del còmic i les xarxes socials, promou el paper dels farmacèutics comunitaris i l'educació sanitària. El protagonista de la història «*Pharmakon, en busca de la fórmula magistral*» és el titular d'una oficina de farmàcia. Compagina la seua feina a la farmàcia amb la de professor a la facultat i va darrere d'una fórmula magistral molt revolucionària. El còmic combina suspens i aventura, ja que hi apareixen distints personatges que es volen fer amb la fórmula.

A més d'oferir entreteniment, aquest recurs busca, amb l'ajuda de les xarxes socials, d'un bloc i d'un canal propi en Youtube, obrir debats sobre diferents aspectes sanitaris, socials i ètics fins i tot. A més, la plataforma *Pharmakon* mostra i valora els serveis de promoció de la salut que el farmacèutic, a través de la seua oficinai com a professional proper i de confiança, ofereix als ciutadans. ■

GRAU EN FINANCES I COMPTABILITAT

Ma. Dolores Montagud, coordinadora
del grau en Finances i Comptabilitat

recomana LLEGIR

El escriba del barro, de Lorenzo
Mediano. Editorial Grijalbo,
Barcelona, 2010, 464 p.

Es arqueòlegs sostenen que en l'origen de l'escriptura hi ha el primer sistema comptable. La primera evidència que empara aquesta hipòtesi data del 1920, quan els arqueòlegs van trobar al jaciment de Nuzi un ovoide d'argila que estava acompanyat de petits objectes o representacions i que portava una inscripció. L'asiriòleg A.L. Oppenheim (1959) va traduir el text: «Sis ovelles, vuit segalls adults, quatre anyells, sis cabrits, un boc, tres cabres, segell de Zigarru, el pastor». Segons que sembla, el conjunt evidenciava que l'esmentat pastor s'havia fet càrrec d'un determinat nombre d'animals, i que el segell era l'*he rebut* de la transacció. En trobem una segona evidència a la ciutat de Susa, als monts Zagros. L'arqueòloga Denise Schmandt-Besserat data en els anys 6.000-5.000 aC la troballa d'unes grans boles d'argila buidades, tancades i segellades, dins les quals hi havia *monedes* de mercaderies diverses, i afirma que

la primera escriptura cuneïforme procediria d'aquestes primigènies pràctiques comptables.

La influència de la comptabilitat en l'origen de l'escriptura també és discutida en ocasions, però hem d'entendre que la seua gestació no es degué a l'evolució d'un esdeveniment feliç. En tot cas, la comptabilitat, ja en la prehistòria, es manifestava com a instrument necessari i indispensable per tal com servia de garant de la transacció realitzada. Actualment, per a l'economia i l'entorn empresarial no solament serveix com a certificació de les transaccions realitzades, sinó com a instrument de control dels recursos públics i privats.

Basant-se en aquests supòsits, Lorenzo Mediano presenta una atractiva reconstrucció novel·lada del món mesopotàmic. A través d'aquest llibre viurem com un home va fer parlar els dibuixos per convertir-los en escrits i canviar així el destí del món. ■

S
I
H
A
R

Marc Baldó, coordinador del grau
en Història

recomana LLEGIR

Breu història del món, d'Ernst H.
Gombrich. Editorial Empúries,
3a ed., Barcelona, 2011, 312 p.

GRAU EN HISTÒRIA

El llibre és un clàssic que fou escrit per un important professor vienès d'història de l'art (1909-2001) quan acabava de doctorar-se, allà pel 1935. Aleshores, Gombrich, de família jueva, ja s'estava a Londres, en un moment en què s'escrivien moltes síntesis i reflexions sobre la història (Marc Bloch en va fer una poc després, molt famosa). Eren temps durs i hom volia saber sobre l'experiència humana i com es construeix la història. Ací es mostra que la història, des que s'inventà el foc i la paraula, la fan les persones en convivència social i atrapades dins circumstàncies històriques (que responen a processos). Però, sobretot, mostra (i en una ocasió ho diu) que conèixer el passat serveix «quan vols fer alguna cosa nova». Aquesta és una de les característiques de la nostra espècie: fer coses noves, per això que la història siga un saber tan vell.

El llibre, d'altra banda, fa un repàs de l'experiència humana des de les societats caçadores-recol·lectores fins a l'enfonsament dels sistemes comunistes, té una factura clàssica que aporta, al meu parer, la fonamentació cultural bàsica de la disciplina. D'altra banda, és un text molt divertit; es pot llegir seguit o triant capítols, i té el mèrit que l'autor no ha deixat de retocar-lo fins a l'últim moment, mentre es traduïa a altres llengües i se'n feien reedicions. Fins i tot, en ocasions, ens mostra com li ha canviat la mirada sobre algun aspecte, com ara l'eufòria pel progrés tècnic de les societats industrials. ■

Yolanda Gil, professora del grau
en Història de l'Art

recomana LLEGIR

*Leer imágenes. Una historia
privada del arte*, d'Alberto
Manguel. Alianza Editorial,
Madrid, 2002, 389 p.

GRAU EN HISTÒRIA DE L'ART

Alberto Manguel no és un historiador de l'art ni el seu llibre és un manual o assaig acadèmic. Alberto Manguel és, només, un cultíssim escriptor i el seu llibre, un divertit i alhora erudit exercici al qual ell ha subtitulat *Una historia privada del arte*. En la introducció, l'autor afirma que el llibre va sorgir «de la necessitat de recuperar, per als espectadors comuns, la responsabilitat i el dret de llegir aquestes imatges i aquests relats».

La curiositat de Manguel interroga objectes ben diferents, architectures tan disperss com l'Aleijadinho brasiler o Les Salines d'Arc-et-Senans, artistes que van des de Filoxè a Lavinia Fontana, de Caravaggio a Tina Modotti. En ocasions, els objectes li serveixen de pretext per a reflexions molt personals, fa un llarg excurs sobre la fotografia, però també sobre les representacions dels peus en la pintura. Qui ens dediquem a aquest ofici, sabem que la història de l'art no és solament la d'uns objectes, els seus artífexs o els seus promotors, és també la manera com aquests objectes han estat percebuts al llarg del temps, i la de Manguel és una percepció privilegiada.

Avui en dia qualsevol persona amb una cultura mitjana sembla que està gairebé obligada a mostrar interès pels conjunts monumentals o les grans exposicions. El llibre de Manguel fa tot el contrari, ço és, ens mostra no l'obligació ans el plaer renovat que produeix el fet d'acostar-se a les obres d'art quan comencem a aprofundir en les seues entranyes. Si això ho ha aconseguit algú que no s'hi dedica específicament, què no podrem aconseguir si convertim la història de l'art en la nostra professió. ■

GRAU EN INFERMERIA

Elegir un llibre o obra que simbolitze una disciplina no és una tasca senzilla, més encara en el cas de la infermeria per les característiques d'aquesta professió. No obstant això, considere que aquest honor ha de correspondre a les *Notas de Enfermería. Qué es y qué no es*, tant per l'obra en si com per la importància de la figura de l'autora: Florence Nightingale.

Nightingale és considerada la precursora de la infermeria moderna i el seu treball va representar el punt de partida dels canvis que s'han desenvolupat en la nostra disciplina en els darrers segles fins a assolir la plena professionalització. En el text, aquesta dona victoriana de classe acomodada reflexiona sobre l'experiència en l'aplicació de cures al llarg de la seua vida professional, i dóna una perspectiva global de les persones alhora que valora la importància que té l'entorn en la seua salut.

Si reflexionem sobre què és la infermeria com a disciplina, es pot considerar com un procés de professionalització de les cures; cures que tradicionalment han correspost a les dones en l'entorn familiar. Aquesta perspectiva de treball reproductiu, immers en un entorn de perspectiva de gènere, ha comportat tradicionalment una visió secundària del nostre paper enfront d'altres

Isabel Traperó, professora de la Facultat
d'Infermeria i Podologia

recomana LLEGIR

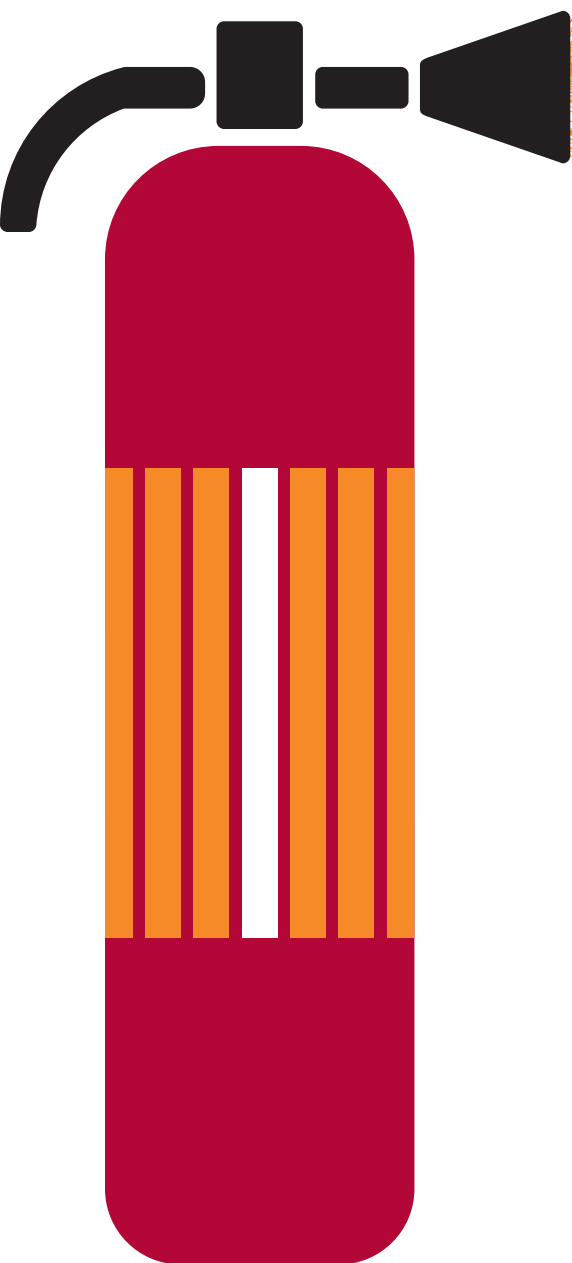
Notas sobre enfermería. Qué es y qué no es, de Florence Nightingale, Editorial Masson, Barcelona, 1991, 139 p.

professions. Tanmateix, Nightingale ja indicava que el terme infermeria es limitava a l'administració de medicaments i cataplasmes, encara que hauria de significar l'ús apropiat dels elements de l'entorn (aire, llum, neteja, etc.), amb una perspectiva que al segle posterior assumirà l'Organització Mundial de la Salut en la seua definició de *salut*.

Amb el pas dels anys, la infermeria s'ha desenvolupat com una professió, i ha aconseguit gairebé eradicar la visió exclusiva d'ajudant del/la metge o d'altre professional de rang superior. És veritat que la pràctica assistencial encara avui és important, però dins una relació entre iguals en el si d'un equip multidisciplinari que treballa conjuntament amb la finalitat de millorar la salut, no solament de l'individu, sinó de la família i la comunitat. Aquest treball no es realitza únicament en l'atenció terapèutica exclusiva, sinó que és fonamental l'atenció preventiva, la promoció de la salut i la rehabilitació a la comunitat.

Tot i amb això, no és la funció assistencial l'única que desenvolupen els professionals de la infermeria, sinó que són fonamentals la funció docent i la investigadora. I és per les seues característiques professionals que és clau la formació superior universitària. ■

GRAU EN INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

«**H**aig de llegir, haig de saber tot el que va passar en el passat». El crític desesperat de Montag encara manté tota la força. La reflexió que suscita el seu contradictori periple vital –de biblioclasta entusiasta a *home llibre*– no ha perdut en absolut vigència. Us invite, doncs, a revisitar un clàssic contemporani, o millor dos: *Fahrenheit 451*, la novel·la de Ray Bradbury, i també la suggeridora versió cinematogràfica de François Truffaut.

De forma complementària, des d'ambdós registres, aquesta història ens atrapa, per descobrir en els llibres els seus veritables protagonistes. Confidada ja la memòria a l'escriptura, Aristòtil s'hi va referir com a *memorabilia*. I com a tals apareixen davant els nostres ulls, per configurar un espai d'experiències compartides, que inclou la contradicció, que permet conèixer la diferència, que fa possible un diàleg virtualment infinit. Espais d'una memòria negada en la distòpica societat creada per Bradbury, on els llibres han estat proscrits, perseguits i destruïts pel foc que administra un paradoxal cos de bombers. En el revers, ens trobem davant una societat constituïda per un agregat d'individus que no són sinó peces indiferenciades d'una màquina omnímoda, que servint-se de l'oblit ha segrestat la seua pròpia identitat. Aquesta història, que porta

un senyal d'alerta, que ens convida a no estalviar esforços en la defensa d'una memòria que ens fa ser el que som, participa d'un complex sistema d'arrels d'influència, com assenyalava el seu autor. En un postfaci escrit 40 anys després de l'edició de *Fahrenheit 451*, Bradbury confessa haver plorat quan, a nou anys, es va assabentar de la sort que va córrer la Biblioteca d'Alexandria. Un altre episodi luctuós en la història de la cultura escrita, la destrucció, l'any 1526, de la Biblioteca Corviniana després de l'entrada dels otomans a Buda i Pest va ser, per Conrad Gesner, el germen d'aquest projecte fundador constituït per la seua *Bibliotheca universalis* (Zuric, 1545), tronc comú del qual sorgeixen la bibliografia i la biblioteconomia. Una obra guiada per dos objectius: afirmar un compromís civil que garantisca la preservació del patrimoni cultural del passat, i satisfer el lector en la seua demanda d'informació i de documentació cultural. ■

José Vicente Boscà, coordinador del grau en Informació i Documentació

recomana LLEGIR

Fahrenheit 451, de Ray Bradbury.
Editorial Minotauro, Barcelona,
1996, 272 p.

Evelio Miñano, coordinador del grau
en Llengües Modernes i les seues
Literatures

recomana LLEGIR

L'Écriture ou la vie, de Jorge
Semprún. Editions Gallimard,
París, 1994, 318 p.

44904

GRAU EN LLENGÜES MODERNES I LES SEUES LITERATURES

L'*Écriture ou la vie** és una obra clau de Jorge Semprún (1923-2011), escriptor d'origen espanyol i, tret d'algunes excepcions, d'expressió francesa. A primera vista, es tracta d'un llibre de memòries l'eix central del qual és el període en què l'autor, capturat pels nazis quan formava part de la Resistència, va estar internat al camp de concentració de Buchenwald. Tanmateix, abraça altres vivències, ja que es va escriure anys més tard, després d'un llarg intent per a oblidar, per a sobreviure, l'amarga experiència viscuda.

L'écriture ou la vie és més que un llibre de memòries i la seua lectura s'enriqueix des de l'àmplia perspectiva de les humanitats. Recordant les atrocitats del camp de concentració, Semprún reflexiona sobre uns dels episodis més foscos de la història europea del segle XX; plantejant com es va poder engendrar aquest *mal absolut* ens porta al terreny del pensament, cosa explicable ja que l'autor era estudiant de filosofia quan va ser internat a Buchenwald. L'obra té, a més a més, característiques que posen de manifest que els coneixements lingüístics i literaris de diversos àmbits enriqueixen la lectura. Els meandres de la memòria, les incertes zones de transició entre memòria i ficció o les freqüents citacions de poetes, tots ells lligats a vivències de l'autor, conviden a una aproximació des de la teoria literària i la literatura comparada. El fet

que Semprún optara per una expressió literària en francès però no per una pàtria francesa, suscita qüestions sobre les relacions entre llengua i identitat. També crida l'atenció la presència d'altres llengües, fruit del caràcter poliglota de l'escriptor. Així, hi són freqüents les citacions originals i comentades d'autors de llengua alemanya (Heinrich Heine, Bertolt Brecht), espanyola (César Vallejo, Rafael Alberti), anglesa (John Keats, Samuel T. Coleridge) i italiana. Ací cal destacar Primo Levi, que va viure una experiència semblant a la de Semprún.

Finalment, aquest univers de ficció té una clara dimensió traductològica, ja que l'autor utilitza diverses estratègies perquè s'entenga el que s'escriu en altres llengües, incloent-hi algun senyal de complicitat amb el lector poliglota. Qui senta interès per aquesta obra trobarà en el grau en Llengües Modernes i les seues Literatures, articulat sobre l'estudi de dues llengües i les seues literatures i una base filològica i humanística, la possibilitat de formar-se en àmbits que li permetran explorar-la en totes les seues direccions. Reaccionar positivament a aquest llibre és senyal que es connecta amb l'interès d'aquest grau per promoure, per mitjà de l'estudi de llengües i literatures, una actitud compromesa, crítica i tolerant. ■

*N'hi ha una edició en castellà publicada per Tusquets Editors, Barcelona, 1995.

Manuel Pedro Huerta, coordinador del grau en Mestre/a d'Educació Primària

recomana LLEGIR

«Las funciones de un maestro»
dins *Ensayos impopulares*,
de Bertrand Russell. Editorial
Edhasa, Barcelona, 2003, 311 p.

GRAU EN **MESTRE/A** **D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

Bertrand Russell va viure gairebé 100 anys, una tercera part al segle XIX i la resta durant el convuls segle XX. La lluita permanent contra el dogmatisme, els nacionalismes i la intolerància va ser una constant en la seua vida. Quan Russell escriu *Ensayos Impopulares* (1950), havia viscut dues guerres mundials, una crisi econòmica, el feixisme, el comunisme, el desenvolupament del capitalisme i la lluita pels drets civils.

Matemàtic i filòsof, Russell es va interessar també per l'educació de la joventut. Va fundar, juntament amb la seua dona, una escola progressista en què proposava una educació lliure de les influències i prejudicis habituals en les escoles d'aquell temps, de dogmatismes i de nacionalismes. En «Las funciones de un maestro», Russell pensa en una educació per a la joventut allunyada d'aquests mals, en la qual els mestres són elements clau per preservar els alumnes de tot això. Tasca difícil, no exempta de perills i fortament influenciable per agents externs a l'educació i a la tasca d'ensenyar, diu Russell, que reclama una major llibertat per a la professió d'educar i la compara amb la d'un metge: «El mestre és una mena de metge l'objectiu del qual és guarir el pacient d'infantilisme». Salvaguarda contra els dogmatismes, allunyat de les pugnes partidistes, alimenta en els estudiants l'hàbit per la investigació imparcial i, en guàrdia contra l'acceptació d'afirmacions *ex parte* sense més, ensenya a ser just amb totes les parts, guardià de la civilització... funcions d'un mestre. ■

recomana
LLEGIR

$$a^2 + b^2 = c^2$$

$$a^2 + b^2 = c^2$$

A diagram of a cylinder. The radius of the top circular face is labeled 'a' with a horizontal double-headed arrow. The height of the cylinder is labeled 'b' with a vertical double-headed arrow on the left side.

$$x+y=z$$

$$f(x) = \frac{x}{3} + 5$$

$$x = \frac{-b}{2a} \pm \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$2x+3y=12$$

$a+b+c$

$$A = 2ab + 2ac + 2bc$$

$$c = \sqrt{a^2 + b^2}$$

$$P=2a+2b$$

GRAU EN
MATEMÀTIQUES

En la seua doble faceta de periodista i professor de matemàtiques, Adrián Paenza ha desenvolupat una llarga tasca de divulgador de les matemàtiques i de la ciència, tant des de la televisió, amb programes relacionats amb la ciència en general, com des de la publicació de diversos llibres divulgatius.

Ens ocupa ara una sèrie de llibres que porten com a títol comú: *Matemática... ¿Estás ahí?*, que va començar el 2005 amb la publicació del primer volum. A aquest, en varen seguir quatre més amb els subtítols: *Episodio 2*, *Episodio 3.14*, *Episodio 100* i *La vuelta al mundo en 34 problemas y 8 historias*. La sèrie acaba, de moment, en el llibre publicat el 2011, *¿Cómo, esto también es matemática?*.

Amb tots sis llibres es conforma un ampli recull de problemes matemàtics, alguns clàssics i d'altres menys coneguts, que, a l'estil de Martin Gardner, Ian Stewart i tants altres que l'han precedit, fan gaudir el lector que busca entreteniment i també adquisició de coneixements i formació en el camp de les matemàtiques, mitjançant nombrosos exemples que van de les simples curiositats a problemes que desafien el lector a fer raonaments més profunds.

Paenza ens fa veure que la lògica matemàtica és present en els actes més diversos de la nostra quotidianitat. I no sols això, sinó que el raonament matemàtic és més divertit que no ens podríem imaginar. Com triar una clau segura per accedir a una web?, com millorar el trànsit de vehicles en una ciutat?, com tallar els trossos d'una pizza per compartir amb els amics? o com organitzar l'embarcament en un avió? Ja ho sabem tot en matemàtiques?

Fet i fet, la resposta a la qüestió *Matemàtica...* ¿Estàs ahí? és que sí que hi és, per fer-nos jugar, aprendre, sorprendre'ns, reflexionar i, sobretot, pensar. ■

Hortensia Rico, coordinadora del grau en Nutrició Humana i Dietètica

recomana MIRAR

el vídeo *Nutrigenètica*¹, dirigit per Ana Montserrat per al programa de ciència *Tres14*, de Televisión Española (TVE).

GRAU EN NUTRICIÓ HUMANA I DIETÈTICA

Mai no hi ha hagut fins ara un interès tan gran a conèixer la relació existent entre alimentació i salut. Quan, en el segle IV aC, Hipòcrates va pronunciar la coneguda frase: «Que el menjar siga el teu aliment i l'aliment la teua medicina», va fixar les bases del que hauria de ser una alimentació destinada a afavorir la salut de l'ésser humà. Però, aquesta afirmació és certa? La nutrigenètica i la nutrigenòmica semblen tenir la resposta. La nutrigenètica és la ciència que estudia com els nostres gens determinen la forma en què el cos utilitza o reacciona enfront dels nutri-

ents; mentre que la nutrigenòmica se centra en la manera com els diversos nutrients influeixen en l'expressió dels nostres gens. Fruit de la investigació en aquests camps s'obri un món apassionant, en què el resultat final podria ser portar a la cartera el nostre propi xip genètic per mostrar-lo al restaurant i d'aquesta manera consumir els aliments que afavoreixen més el nostre estat de salut.

En el vídeo que us proposeix i de la mà de l'eminent cardiòleg Valentí Fuster, dels catedràtics d'universitat Jose M. Ordovás i Dolors Corella, i del reconegut cuiner Ferran

Adrià, podreu entendre de forma amena per què ens costa tant seguir una dieta, per què unes persones s'engreixen més que altres, quin és l'error de les dietes miracle, i fins i tot aprendre que no cal prohibir cap aliment sinó equilibrar-ne la ingesta. Gens, hormones, aliments i hàbits de vida equilibrats semblen encaixar en un puzzle el resultat final del qual ens portaria a mantenir un bon estat de salut i a prevenir malalties. ■

¹ Accés directe al reportatge: www.youtube.com/watch?v=tc-UPSloxyA

GRAU EN PEDAGOGIA

Explicar què és la pedagogia en unes poques línies resulta inabordable a causa de les característiques del fenomen que ateny, l'educació. Característiques com ara la seua universalitat, la seua diversitat, la seua necessitat al llarg de tota la vida... No obstant això, ens hi acostem des de tres idees fruit de tres llibres rellevants dins de l'àmbit de la ciència que ens ocupa; obres que miren d'aportar una visió optimista, integradora, activadora, com a motor de canvi en aquesta societat en crisi que ens ha tocat de viure i des d'una visió del/de la pedagog/a com a dinamitzador/a de la cultura i revolucionari/ària de la societat..

La pedagogia com a eina per aconseguir un ideal: «La pedagogia de l'oprimit, com a pedagogia humanista i alliberadora, té, doncs, dos moments distints, tot i que interrelacionats. El primer, en el qual els oprimits van desvelant el món de l'opressió i es van compromentent, en la praxi, amb la seua transformació i, el segon, en què una vegada transformada la realitat opressora, aquesta pedagogia deixa de ser de l'oprimit i passa a ser la pedagogia dels homes en procés de permanent alliberament.» (P. Freire)

La realitat de la pedagogia: «La pedagogia té la pretensió de ser aquesta mirada experta, matisada i rigorosa, sobre el món de l'educació. I, curiosament, sovint no és més que la convidada de pedra (això si ho ha estat de convidada) en els nombrosos debats públics que analitzant, qüestionen, proposen, resolen, pontifiquen, critiquen... els problemes de l'educació del país. Tothom s'hi veu amb cor de descriure'n els símptomes i de diagnosticar-ne les patologies; tothom es veu capaç d'oferir solucions i estratègies per redreçar la situació. I no: les solucions simples i fàcils a problemes complexos massa sovint han esdevingut pèssims i efímers pegats.» (X. Besalú)

La finalitat de la pedagogia: «No hi ha manera de millorar sense autocrítica, sense una anàlisi rigorosa del que es pensa, sense una permanent actitud interrogativa envers el que un mateix fa. Si no posem en qüestió les nostres concepcions, les nostres actituds i els nostres comportaments, estem condemnats a repetir els errors indefinidament.(...) la forma d'avaluar l'aprenentatge és clara i rigorosa?, el clima creat és bo?, la coordinació dels docents és acceptable?, els materials didàctics són atractius? Qui no es fa preguntes, és impossible que busque respostes. Qui no busca respostes, està paralitzat intel·lectualment i moralment.» (M. A. Santos Guerra). ■

Inmaculada Chiva, coordinadora
del grau en Pedagogia

recomana LLEGIR

Pedagogía del oprimido, de Paulo Freire. Editorial Siglo XXI, Madrid, 2007, 232 p.;
Pedagogia sense complexos, de Xavier Besalú. Edicions del Crec, Xàtiva, 2010, 240 p.;
i *La pedagogía contra Frankenstein y otros textos frente al desaliento educativo*, de M. A. Santos Guerra. Editorial Graó, Barcelona, 2008, 192 p.

Francesc A. Martínez, president
de la Comissió Acadèmica de Títol
de Periodisme

recomana LLEGIR

A sang freda, de Truman Capote.
Editorial Proa, Col·lecció «A tot
vent», Barcelona, 2006, 472 p.

GRAU EN PERIODISME

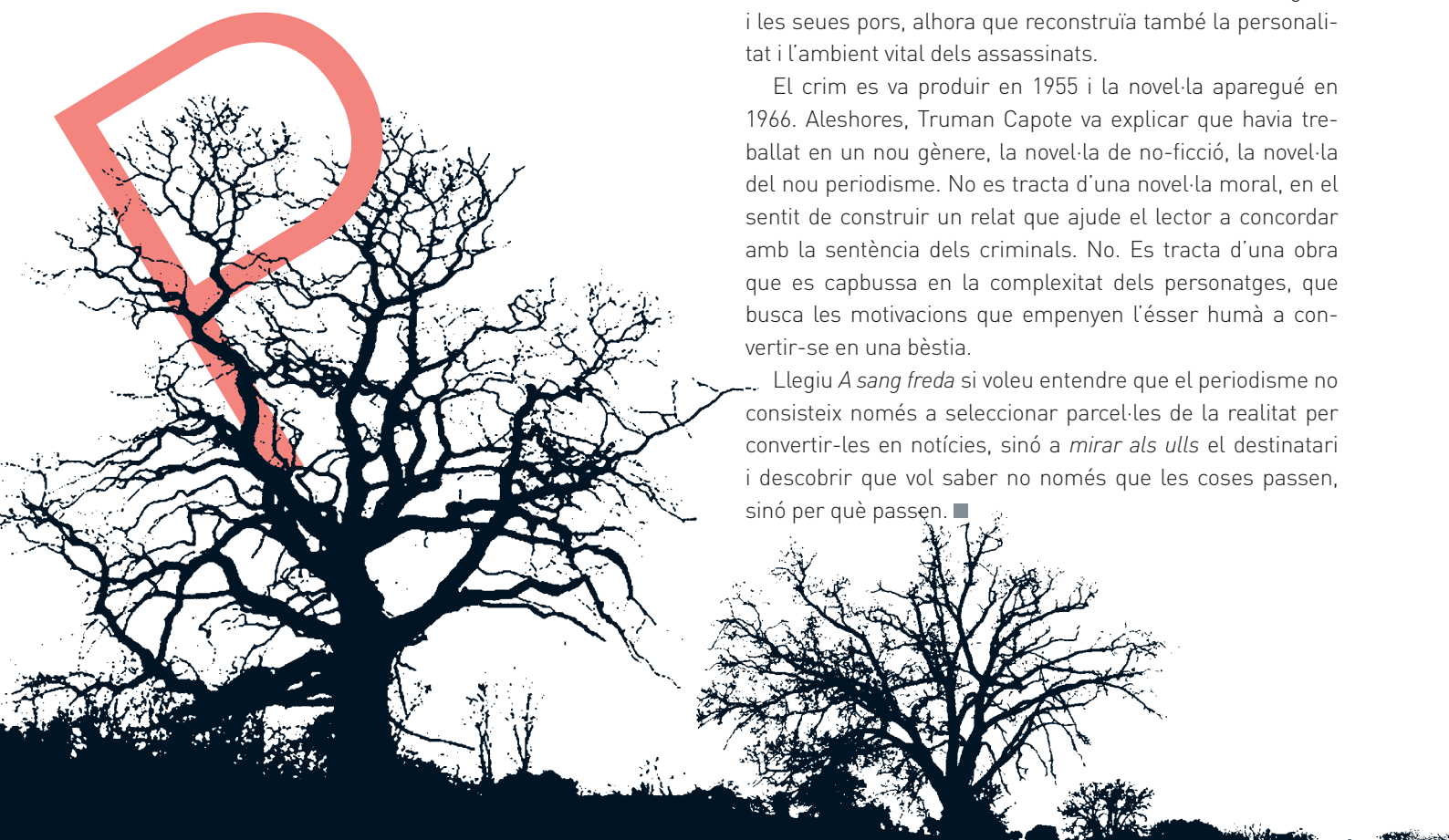
«El poble de Holcomb està en les elevades planures bladeres de l'oest de Kansas, una zona solitària que altres habitants de Kansas anomenen *enllà*». Així comença la famosa novel·la de Truman Capote, llegida per milions de persones i portada, esplèndidament, al cinema en 1967 per Richard Brooks.

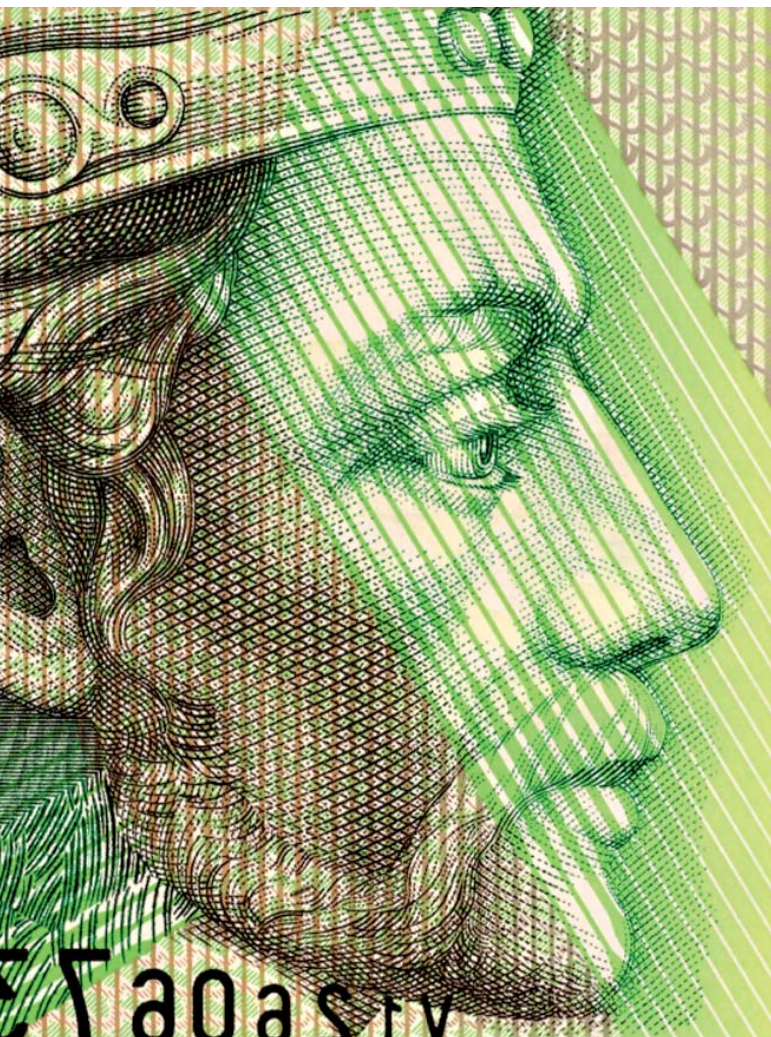
Capote era periodista i li agradava el periodisme que aprofundeix en les causes i les circumstàncies que hi ha darrere dels titulars i les notícies breus. Va llegir que a Holcomb s'havia produït l'assassinat dels quatre membres d'una família en una jornada sinistra i va decidir que volia acompanyar la policia en les seues investigacions. El propòsit: escorcollar darrere les evidències, comprovar l'impacte que sobre una comunitat menuda i relativament tancada havia tingut el crim.

En el transcurs de la investigació, aparegueren els dos assassins. Els seus mòbils, les circumstàncies que rodejaren la seua malifeta i el seu destí es convertiren també en blanc de la curiositat investigadora de Capote. La novel·la no va eixir al carrer fins després de l'execució, en compliment de la pena de mort, dels dos acusats. Capote va resseguir el cas fins al final, fugint del sensacionalisme, aproximant-se a les vivències dels condemnats confessos, als seus neguits i les seues pors, alhora que reconstruïa també la personalitat i l'ambient vital dels assassinats.

El crim es va produir en 1955 i la novel·la aparegué en 1966. Aleshores, Truman Capote va explicar que havia treballat en un nou gènere, la novel·la de no-ficció, la novel·la del nou periodisme. No es tracta d'una novel·la moral, en el sentit de construir un relat que ajude el lector a concordar amb la sentència dels criminals. No. Es tracta d'una obra que es capbussa en la complexitat dels personatges, que busca les motivacions que empenyen l'ésser humà a convertir-se en una bèstia.

Llegiu *A sang freda* si voleu entendre que el periodisme no consisteix només a seleccionar parcel·les de la realitat per convertir-les en notícies, sinó a *mirar als ulls* el destinatari i descobrir que vol saber no només que les coses passen, sinó per què passen. ■

Òscar Barberà, coordinador
del grau en Ciències Polítiques
i de l'Administració Pública

recomana LLEGIR

El príncep, de Nicolau
Maquiavel. Edicions 62,
Barcelona, 2009, 224 p.

GRAU EN CIÈNCIES POLÍTQUES I DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Maquiavel no és un desconegut per al lector d'aquestes línies. El seu nom va sovint associat amb un ús immoral i cínic de la política. I aquesta és la impressió que pot fer una lectura superficial de la seua obra més coneguda, *El príncep* (1513). Però el lector s'enganyarà si es queda amb aquesta visió de l'obra. Maquiavel és en l'estudi de la política l'equivalent del que Galileu Galilei va ser per a l'astronomia. Un dels seus principals descobriments fou revelar que la política, com l'astronomia o la física, està regida per uns principis que (ens agrade o no) poc tenen a veure amb la moral o la religió. Quins són aquests principis i com funcionen? Aquestes i altres qüestions són les que, des de llavors, la ciència política ha tractat d'establir: com s'aconsegueix i es manté el poder?, perquè els individus accepten (o es revelen contra) les decisions polítiques?

Maquiavel també és rellevant per una altra raó. Fou un dels primers intel·lectuals a entendre que el marc de referència de la política seria l'estat modern. Aquells interessats en la política internacional o en les relacions internacionals (una de les subdisciplines de la ciència política) saben que la història li ha donat la raó durant més de cinc segles. Però, serà així en el futur? Serà la Unió Europea i altres projectes com aquest el nou marc de referència de la política dels propers segles? Ens calen nous Maquiavel que ens guien en aquest procés... i nous prínceps que els escolten. ■

Margarita Parra, coordinadora
del grau en Química

recomana LLEGIR

*Tienes química, tienes vida*¹, editat
pel Foro Química y Sociedad,
Barcelona, 2011, 64 p.

GRAU EN QUÍMICA

Amb motiu de la celebració de l'Any Internacional de la Química en 2011, el Foro Química y Sociedad va publicar un llibre que, amb el títol *Tienes química, tienes vida*, pretén fer arribar a la societat la contribució que ha tingut i té la química en el desenvolupament del nostre nivell de vida actual. La química dóna respostes en tots els àmbits del nostre desenvolupament. Avui ens sembla natural disposar d'aigua potable, d'antibiòtics, de vacunes, de pròtesis... La química ha revolucionat el món de la medicina en disposar d'antisèptics, desinfectants, gasos medicinals i infinitat de materials biocompatibles. S'ha augmentat el rendiment dels conreus i les formes de conservació, fet que permet alimentar una població que s'ha duplicat en els últims 50 anys. Però la química també ha desenvolupat substàncies polimèriques, des de plàstics fins a fibres, que han revolucionat el món del transport i del vestit, i ha fet possible el desenvolupament de les noves tecnologies i les energies alternatives. Podem dir que no hi ha cap camp de la nostra vida en què la química no haja intervingut.

Si bé alguns d'aquests avanços han provocat una deterioració mediambiental important i socialment s'ha desacreditat la paraula *química*, cal no oblidar que aquesta disciplina pot ajudar a trobar solucions que responguen als reptes actuals i futurs. Quan un estudiant de secundària llija aquest llibre, estic convençuda que li agradaria ser una d'aquestes persones que responguen a alguns dels reptes que tenim. ■

¹Accés directe a l'article després de registrar-s'hi: www.quimicaysociedad.org (dins «Materiales divulgativos y didácticos», «Publicaciones divulgativas»).

GRAU EN RELACIONS LABORALS I RECURSOS HUMANS

El projecte DOCENTIC, desenvolupat pel grup d'innovació educativa Rel-Lab, ha generat una aplicació informàtica en eXe-learning, un programa d'edició de llocs web educatius de codi obert que permet situar l'usuari en el plànol de la interdisciplinarietat en què s'insereix el grau en Relacions Laborals i Recursos Humans i que mostra, mitjançant continguts audiovisuals i de manera interactiva, les eixides i els perfils professionals més habituals, i també les seues característiques.

Els vídeos estan realitzats per professionals de reconegut prestigi en distints àmbits, tots titulats en Relacions Laborals. Conèixer l'experiència d'aquests titulats pot ajudar a aclarir dubtes i sobretot a saber de primera mà quina és la realitat pràctica d'aquests estudis. En l'aplicació informàtica podem trobar, per a cada perfil professional, els requisits formatius i l'itinerari curricular, les funcions i les tasques associades, les habilitats, les destreses i les competències requerides, així com les principals dificultats i les recompenses vinculades a l'exercici d'aquests llocs.

Aquesta web també mostra la correlació entre les principals habilitats i competències per a l'exercici professional i les distintes assignatures presents en el pla d'estudis del grau. Disposa, a més, de nombrosos hipervincles i altres continguts en xarxa (pàgines web, portals, enllaços a reglamentació, etc.), i permet a qualsevol persona interessada navegar a través d'aquests continguts.

Tenint en compte el desconeixement generalitzat que hi ha entorn d'aquest camp, l'aplicació aporta dos importants beneficis: d'una banda, permet conèixer, d'una manera senzilla i pràctica, alhora que rigorosa, quines són les diferents opcions professionals que poden tenir els futurs estudiants; i de l'altra, explica amb claredat i coherentment el seu caràcter interdisciplinari, cosa que contribueix que la societat tinga un coneixement més precís del que representen aquests estudis. ■

Anna Redondo, coordinadora del grau en
Relacions Laborals i Recursos Humans

recomana
CONSULTAR

el web www.uv.es/innovarl,
una eina multimèdia
multidisciplinària d'utilitat.

GRAU EN SOCIOLOGIA

La sociologia és una disciplina amb una projecció professional àmplia, oberta i diversa. Ens trobem en un moment de crisi social profunda, una crisi que és multidimensional (econòmica, política i cultural). Aquesta multidimensionalitat és un dels avantatges de la sociologia davant la resta de les ciències socials, molt més especialitzades, i la situa en una posició privilegiada per entendre i fer propostes d'intervenció en la difícil situació social en què vivim.

Sociología Contemporánea és el nom d'un portal de lliure accés, fet pel sociòleg mexicà Christian Hernández, que facilita una gran quantitat de material i informació relacionats amb la sociologia. Les persones interessades trobaran en aquest portal una connexió amb els principals ítems del moment i amb els autors més destacats. Hi poden trobar vídeos amb entrevistes o documentals relacionats amb la sociologia; lliure accés a la descàrrega de llibres complets escrits per sociòlegs destacats (Manuel Castells, Zygmunt Bauman, Pierre Bourdieu i un llarg etcètera); accés a textos més curts, citacions i altres materials escrits; una secció d'humor relacionat amb les ciències socials; informació i accés gratuït a programes de *software* d'utilitat per al treball sociològic, etc. A més a més, és possible la subscripció via Twitter, Facebook o RSS, per tal d'estar informat periòdicament de les novetats que s'hi van afegint. En definitiva, *Sociología contemporánea* és un recurs de gran utilitat per a docents i estudiants interessats a disposar de materials per al treball, l'estudi i la reflexió individual o col·lectiva, a casa o a l'aula. ■

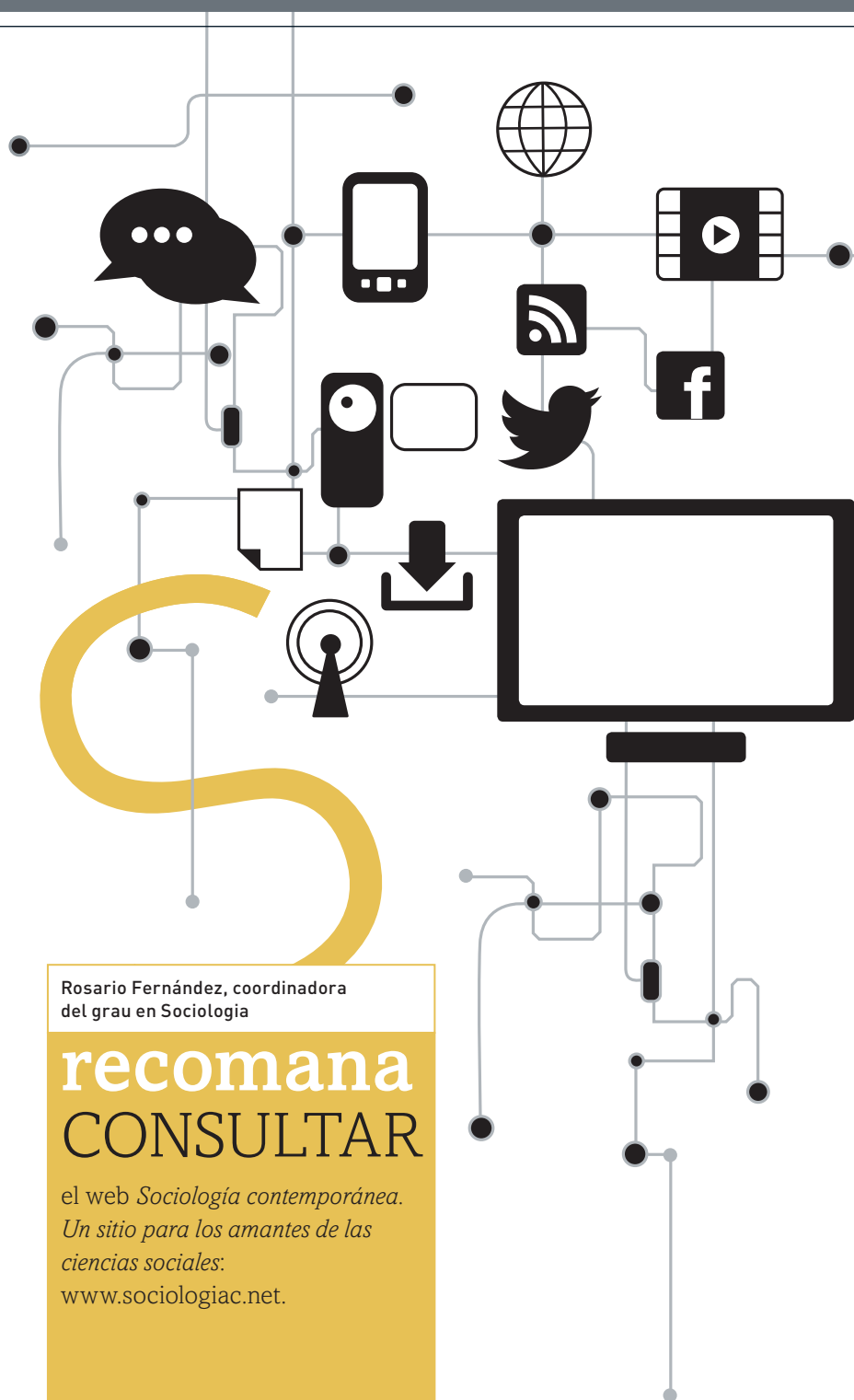
Rosario Fernández, coordinadora
del grau en Sociologia

**recomana
CONSULTAR**

el web *Sociología contemporánea*.

Un sitio para los amantes de las ciencias sociales:

www.sociologiac.net.

GRAU EN

ENGINYERIA ELECTRÒNICA DE TELECOMUNICACIÓ

Quan es parla de Nikola Tesla, immediatament ens ve al cap la unitat de mesura de la intensitat de camp magnètic que porta el seu cognom en honor seu. No obstant això, aquest científic d'origen serbi, descobridor del camp magnètic altern gràcies al qual avui disposem de corrent altern a les cases, va ser molt més que això. Nikola Tesla va ser un home d'una ment creativa sense límits, alguna de les invencions del qual encara ara no s'han pogut reproduir. Enfrontat amb Edison, per a qui va treballar, per l'ús del corrent altern enfront del corrent continu per a la distribució d'energia elèctrica, Tesla és el prototip de geni incompres, visionari per a la seua època, maniàtic, extravagant i sense perspicàcia per als negocis. La seua vida es va desenvolupar en el seu laboratori i va acabar de manera trista.

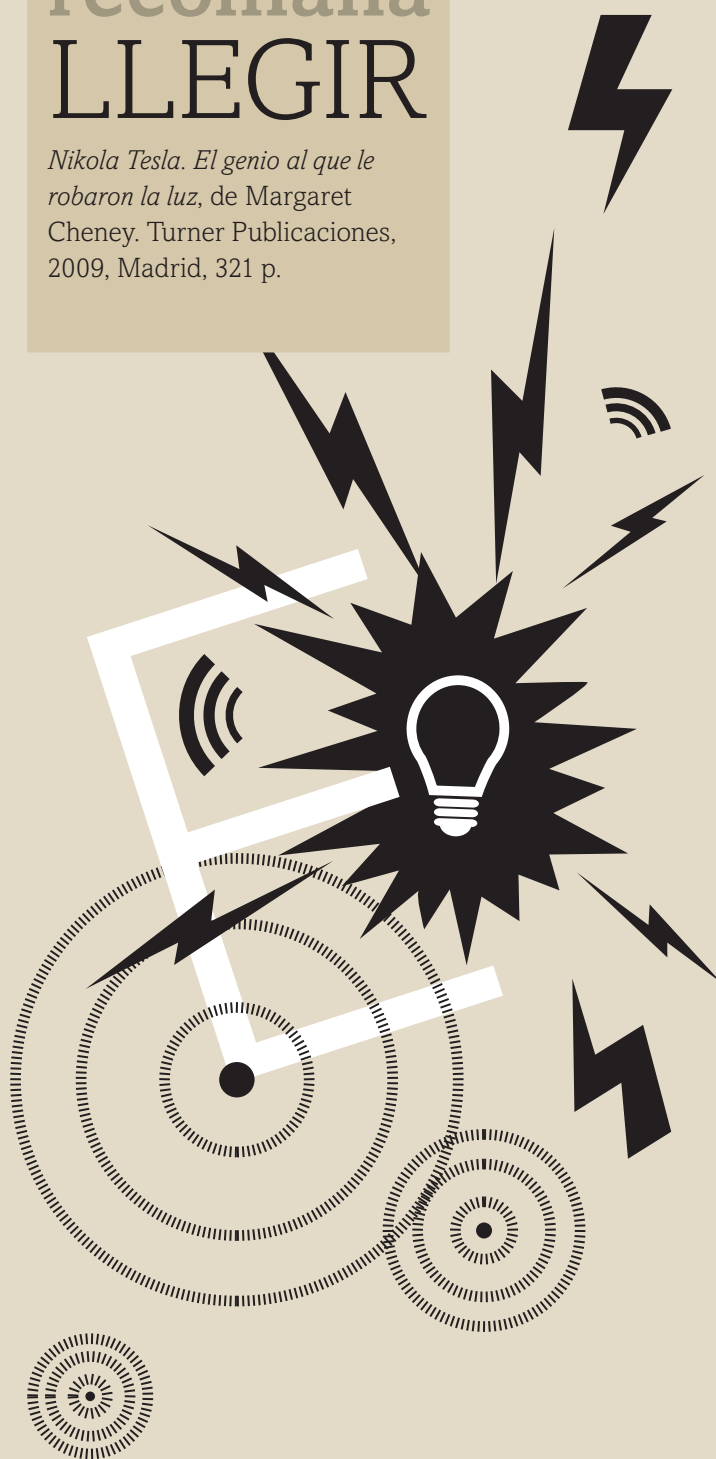
La ràdio –encara ara atribuïda a Guglielmo Marconi en molts textos–, inventada per Tesla quinze anys abans, el control remot o el llum fluorescent són algunes de les seues creacions. Però va ser la transmissió d'energia sense cables, usant la ionosfera com a conductor, el que va consumir la seua vida durant els últims quaranta anys i que mai no va arribar a enllestir per falta de finançament, en concebre-ho com una manera d'oferir energia gratuïta i il·limitada a tota la humanitat. Mort a mitjan segle XX, tots els seus documents personals van ser confiscats per l'exèrcit americà i classificats com a alt secret. Recuperats anys més tard, ens proporcionen una àmplia visió de la capacitat d'invenció d'aquest geni.

El llibre de Margaret Cheney ens presenta de forma amena i seminovel·lada la història d'aquest gran personatge i té la capacitat de despertar en el lector la passió pel desenvolupament tecnològic més enllà del benefici econòmic, pel benefici de la humanitat. ■

Vicente González Millán, coordinador
del grau en Enginyeria Electrònica de
Telecomunicació

recomana LLEGIR

*Nikola Tesla. El genio al que le
robaron la luz*, de Margaret
Cheney. Turner Publicaciones,
2009, Madrid, 321 p.

ECO

Umberto

GRAU EN TRADUCCIÓ I MEDIACIÓ INTERLINGÜÍSTICA

De manera accessible per a tot lector interessat en el tema, ens presenta Umberto Eco en aquest llibre un ampli ventall de qüestions que suscita l'activitat de la traducció. Eco emmarca el conjunt de les seues reflexions al voltant d'una idea de traducció com a negociació i del traductor com a agent que ha de prendre contínues decisions per a resoldre diferències entre llengües, entre maneres de pensar les coses i de fer-hi referència, o entre els contextos culturals d'un text original i la seua traducció. L'objectiu del traductor no pot ser mai salvar en termes absoluts aquestes diferències, sinó aproximar posicions, és a dir, negociar entre parts, amb renúncies obligades en ocasions o compensacions, on siga possible, per tractar de dir gairebé el mateix, sense que per això deixe de ser màximament respectuós amb els continguts o els propòsits del text original.

Eco ens situa en aquesta temàtica amb un to amè i una profusa il·lustració de problemes concrets de traducció que deriven de la seua pròpia experiència com a traductor, com a editor de textos traduïts, i com a autor que manté un diàleg sempre obert amb els traductors de les seues conegudes novel·les. S'exemplifica en el llibre amb fragments d'originals i les seues traduccions en llengües com l'italià, l'espanyol, l'anglès, el francès i l'alemany. Tanmateix, el discurs es deixa entendre sense que calga una condició poliglota en totes aquestes llengües. La traductora de l'original italià a l'espanyol, Helena Lozano Miralles, s'encarrega, d'altra banda, de facilitar les coses al lector. ■

!! #
?? ★★

APROXIMAR
POSICIONS

NEGOCIAR
ENTRE PARTS
AMB RENÚNCIES
OBLIGADES EN
OCASIONS O
COMPENSACIONS

Carlos Hernández Sacristán,
coordinador del grau en Traducció
i Mediació Interlingüística

recomana
LLEGIR

Decir casi lo mismo. La traducción como experiencia, d'Umberto Eco.
Editorial Debolsillo, Barcelona
2009, 544 p. Traducció d'Helena Lozano.

Isabel Royo Ruiz, coordinadora
del grau en Treball Social

recomana MIRAR

Jane Addams Group Project
i *Barcelona per l'acció*
comunitària.

GRAU EN TREBALL SOCIAL

El present mostra un temps agitat des de la inquietud social, però especialment mostra un temps per al compromís, un compromís amb passió pel bon fer social, com va ser l'origen de les primeres figures de l'acció social que van destacar també en una època altament convulsa en les societats europees i als Estats Units.

Volem invitar-vos a conèixer l'ahir i l'avui d'una professió apassionant, però també una de les professions més difícils en l'àmbit de les ciències socials, ja que no es permet mirar sense prendre partit. El seu objectiu és la intervenció, i aquest objectiu trasllada una responsabilitat que poques professions tenen: actuar en múltiples escenaris socials caracteritzats per la diversitat i que treballen cada dia posant cara a la desigualtat, la iniquitat i la injustícia social.

Ens adrecem a vosaltres, professionals necessaris per dirigir les transformacions socials del futur. Volem que conegueu els orígens del treball social i en comproveu l'evolució fins als nostres dies. Us invitem a visualitzar dos documents audiovisuals que tendeixen un pont simbòlic entre l'assistència social i el treball social en una evolució tibant per les convulsions socials i des de la professió mateix, que anireu coneixent a les aules del grau en Treball Social de la Universitat de València. El primer document audiovisual, titulat *Jane Addams Group Project*, relata la vida d'una rellevant precursora del treball social que va impulsar, a la fi del segle XIX i començament del XX, un model d'acció progressista i social a Chicago. La traducció de l'audiovisual és de Rebecca Ortega Bowen, estudiant de l'assignatura *Models aplicats al treball social* de la Universitat de València. El segon és *Barcelona per l'acció comunitària*, i mostra una experiència recent d'acció-intervenció social basada en la participació veïnal, organitzacional i institucional. ■

Accés directe als documents audiovisuals:
www.uv.es/uvweb/socials/ca/facultat/coneix-nos/materials-multimedia-1285853074629.html

GRAU EN TURISME

L'aparició a mitjan segle XX del fenomen turístic i el seu desenvolupament posterior han propiciat l'aparició d'una activitat professional i d'un sector productiu que ha generat unes necessitats de formació com més va més complexes i d'investigació, a les quals l'àmbit universitari ha de donar resposta.

El turisme ha esdevingut la primera activitat econòmica espanyola i això ha comportat que siga objecte d'estudis i d'elaboració d'informes tant per organismes públics –Institut d'Estudis Turístics (IET)– com per organismes privats –Exceltur. L'IET és el principal productor d'informació estadística del sector turístic a Espanya i a les seues comunitats autònomes. Tanmateix, la consulta de taules estadístiques requereix esforç i resulta de difícil comprensió per als usuaris no experts.

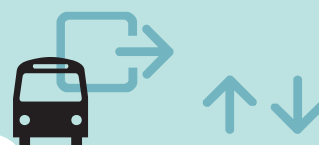
La importància econòmica de l'activitat turística es reflecteix en diversos indicadors i aspectes que es poden trobar de manera rigorosa, però alhora senzilla, en aquesta pàgina web de disseny atractiu de l'Institut d'Estudis Turístics. Per exemple, des de la situació d'Espanya al món com a quart país mundial receptor de turistes, o la importància estratègica del turisme com a factor equilibrador dels comptes exteriors de la nostra economia, fins al seu pes tant com a font de generació d'ocupació de primera magnitud com pel seu elevat impacte econòmic.

Aquesta pàgina és altament recomanable per iniciar-se de manera immediata i senzilla en el coneixement dels factors més rellevants d'aquest sector clau en l'economia del nostre país i pot servir d'avantsala per a la consulta d'informació estadística que elabora l'IET, com ara l'enquesta de moviments turístics en fronteres (Frontur), de despesa turística (Egatur) o de moviments turístics dels espanyols (Familitur), així com informes per a experts o documentació turística. ■

Rosario Martínez Verdú, coordinadora
del grau en Turisme

**recomana
CONSULTAR**

el web *El turismo en cifras*
www.iet.turismoencifras.es

La Clínica Jurídica de la Universitat de València: el compromís social de l'aprenentatge participatiu

El 2006, l'actual vicedegà d'Innovació i Qualitat de la Facultat de Dret, José García Añón, va impulsar la creació de la Clínica Jurídica de la Universitat de València, un projecte mitjançant el qual estudiants en pràctiques de Dret ofereixen assessorament jurídic. Sis anys després, la Clínica ha triplicat el nombre de tutors que la integren i el d'estudiants que hi col·laboren.

CAROL BORRÀS

Pilar Fernández, Pilar Bonet i José García Añón, impulsors de la Clínica Jurídica.

© Miguel Lorenzo

Al despatx P10, situat a la cinquena planta de l'edifici departamental de la Facultat de Dret, trobem la Clínica on estudiants de Dret assessoren sobre casos i clients reals sota la tutoria d'un grup de professors i professores. Es tracta d'una metodologia docent que implica l'estudiantat en el seu procés d'aprenentatge i permet que millore les seues habilitats jurídiques, atorgant alhora «un plus de formació en valors, experiències, coneixements i aptituds» per a contribuir a fer de l'estudiant «una persona amb interès intel·lectual, pensament crític i compromís social», com assegura l'alumne Andreu Moreno.

La Clínica Jurídica de la Universitat de València (www.uv.es/clinica) va nàixer el 2006 quan un grup de professorat coordinat per José García Añón, aleshores coordinador per a la Convergència a l'EEES (espai europeu d'educació superior), es plantejà posar en marxa experiències d'innovació educativa mitjançant el mètode clínic en l'ensenyament del dret. En aquell moment, es va implantar com a assignatura de lliure elecció i, posteriorment, ha passat a formar part també del pràcticum com a mòdul obligatori dins la llicenciatura en Dret, i com a itinerari dins el Màster en Drets Humans, Democràcia i Justícia Internacional (www.uv.es/drets). En el grau en Dret començarà a oferir-se el curs vinent com una possibilitat més dins l'assignatura de Pràctiques externes de quart.

Formació teòrica prèvia i funcionament

Abans de treballar en la Clínica, els estudiants reben una formació obligatòria específica. Així, es tracten temes de dret substantiu sobre estrangeria, violència de gènere o sistema penitenciari, i també qüestions sobre els procediments per a elaborar un expedient, com entrevistar-se amb un client, deontologia professional, etc. Una vegada complert aquest període, els

Noves instal·lacions de la Clínica Jurídica amb un grup de professors que han impulsat aquest projecte.

estudiants ja poden afrontar les consultes en la Clínica amb garanties, participant en les entrevistes, en les anàlisis dels fets, en la investigació jurídica, en la recerca d'informació i documentació i en l'elaboració d'escripts i de l'informe final que es presenta al client.

La Clínica Jurídica està dividida en quatre àrees: drets humans, diversitat funcional, medi ambient i penitenciària. Les professores Pilar Fernández, Ruth Mestre i Pilar Bonet –impulsores també del projecte– coordinen la Clínica i supervisen i avaluen

el treball dels estudiants. Cada cas concret s'adjudica a un/a advocat/ada extern/a o a un/a professor/a de la facultat, en ambdós casos col·laboradors de forma voluntària i gratuïta, de manera que l'assessorament que ofereixen els estudiants del pràcticum als clients és prèvia i obligatòriament supervisat per aquests voluntaris tutors.

Casos pràctics

Els casos arriben a la Clínica per vies diferents: a la seu de la facultat, on els estudiants de pràcticum fan

Resultats de l'aprenentatge

En els darrers anys s'han resolt més de seixanta casos d'atenció directa (quan el client acudeix a la Clínica), s'han elaborat 12 informes jurídics, 2 protocols i 5 guies divulgatives sobre drets i deures, entre d'altres.

La valoració dels estudiants en pràctiques de la Clínica no deixa tampoc cap dubte: 4,83 punts sobre 5 és la puntuació mitjana que han atorgat a l'experiència. «Aquestes reunions han servit per a trobar objectius comuns, repartir tasques, delegar treballs i discutir solucions als casos plantejats. Dubte que en altres pràctiques integrades donen aquesta oportunitat als estudiants de Dret», ha afirmat l'estudiant Javier Marimón. «L'oportunitat d'haver desenvolupat el treball en l'àrea penitenciària ha estat per a mi l'experiència més enriquidora d'aquest pràcticum. La raó: estàvem ajudant persones que es trobaven realment necessitades d'assistència», segons Jorge Correcher.

guàrdies de matí i vesprada i atenen les persones que els visiten, a través de diferents ONG o mitjançant consultes electròniques al correu clinica@uv.es. L'atenció és «oberta a qualsevol membre de la comunitat universitària, a qualsevol entitat sense ànim de lucre i a qualsevol persona amb un problema o qüestió jurídica», explica l'equip de coordinadores.

A banda de l'atenció a la Clínica, els estudiants s'han desplaçat també fora de la Facultat de Dret. Així, han muntat un servei a la porta del CIE (Centre d'Internament per a Estrangers) de

Sapadors, a València, on han resolt consultes jurídiques en matèria d'estrangeria. Fruit d'aquesta experiència, han elaborat diversos informes sobre drets i deures dels interns en aquest tipus de centres que s'han traduït en la producció d'una guia divulgativa. També han acudit al centre d'inserció social de la presó de Picassent, per assessorar en casos d'interns en tercer grau –amb possibilitat de compliment de la condemna en règim obert–, per tal d'ajudar a elaborar textos per a renovar el permís de residència o per a sol·licitar la rebaixa de

la condemna en un grau o l'accés a la llibertat condicional.

Entre les consultes que s'han atès a la Clínica trobem la de l'Associació de Víctimes del Metro 3 de Juliol sobre l'actuació judicial i els resultats insatisfactoris del procés per a les víctimes i familiars. D'altra banda, han elaborat protocols per a la Unitat d'Igualtat de la Universitat de València i han assessorat en temes diversos com la redacció d'un contracte de lloguer, els drets d'autor en un projecte d'investigació o el procediment per a canviar els cognoms, només per citar alguns exemples. ■

MARINA SUBIRATS

«La universitat ha de ser elitista, intel·lectualment»

Charo Álvarez Fotografies: Miguel Lorenzo

Marina Subirats (Barcelona, 1943) és catedràtica emèrita de Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Especialista en els camps de la sociologia de l'educació i la sociologia de la dona, ha estat directora de l'Institut de la Dona dins el Ministeri d'Assumptes Socials i regidora d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.

Són temps de transformació. Per què ens resistim al canvi?

El nostre país, després de moltes dificultats, ha experimentat un procés de millora i hem pensat que això no tenia aturador. Però, ens queden moltes metes per assolir col·lectivament. Des del 2008 hi ha hagut una mena de tsunami i a partir del 2011 hem entrat en una fase d'extrema gravetat en què es barregen problemes deguts a un fenomen de mundialització que no controlem.

Continua sent l'educació la gran esperança?

L'educació era la gran esperança per fer disminuir la desigualtat, perquè tots els ciutadans, sense importar el seu punt de partida, tinguessin el dret a tenir una preparació que els permetés accedir a treballs interessants, ben remunerats. Això ha funcionat en termes globals, ja que tenim la generació més educada de la nostra història, fins i tot va haver-hi un moment en què van disminuir les desigualtats, que ara han tornat a accelerar-se. En aquests últims anys el país ha assolit uns nivells de civilització, de benestar i de confort que no s'havien aconseguit en el passat.

L'educació ha complert?

L'educació ha complert les expectatives. Ara bé, se'ns ha creuat un fenomen anomenat globalització en el qual està sorgint una nova classe social que podríem anomenar burgesia, però de caràcter molt diferent a la burgesia tradicional. Bàsicament, és una burgesia financera, que no és d'aquí ni és d'allà, que maneja els mecanismes mundials i que ha desencadenat una ofensiva en diversos nivells. No em refereixo a res maquiavèlic, sinó a processos normals que es donen en les classes socials. En aquest cas, som davant un procés de formació d'una classe social que pel seu caràcter mundial té característiques diferents a les anteriors. Al costat de la configuració d'aquesta classe, s'ha llançat una forma de pensament neoliberal que va penetrant per tots els racons, que justifica liquidar molts assoliments de la democràcia, entre els quals hi ha la pretensió de perseguir l'equitat en l'educació.

És això el que vosté anomema el model de competència jeràrquica?

Sí. A la base hi ha la competència i la jerarquia i, per tant, s'expulsa el dèbil del sistema, se'l destrossa. Jo vaig tenir

la sort d'anar a una escola en què s'aplicava la pedagogia de principis del segle XX, enormement progressista, i sé, per experiència pròpia, fins a quin punt aquest model de competència i de jerarquia és negatiu i totalment erroni.

Quan parles a fons amb la gent de Finlàndia, el país amb millors resultats en l'informe Pisa, t'expliquen que el secret del seu èxit rau a tenir una escola comprensiva que no utilitza llibres de text en l'ensenyament primari. Allí s'articula el treball escolar dels més grans amb els petits, s'atorga responsabilitat a les criatures i l'aprenentatge es fa des de l'interès i des de l'estímul, i no des dels colzes i la disciplina.

Però hi ha teories absolutament en contra d'aquests models.

Sí, són les que advoquen per plantejar l'educació com una competició on només guanya el millor, perquè pensen que això afavoreix el sistema.

Fins i tot la segregació per sexes?

Fins i tot la segregació per sexes. Aquesta proposta s'ha plantejat de moment en algunes escoles concertades o en privades que volen passar a ser concertades. Però no em sorprendria que es fes extensible a l'escola pública amb l'excusa que els pares tenen dret a elegir. Estem en moments difícils i, sense negar-nos al canvi, hem de pensar que moltes de les raons que s'esgrimeixen són falses i responen a interessos particulars. Refer l'interès comú és una cosa que requereix una resposta, perquè no podem quedar-nos parats a esperar esdeveniments. Hem de proposar arguments més assenyats a tota aquesta onada de despropòsits que permetin reduir la depreciació de l'educació a la qual assistim.

En algun moment li he sentit a parlar de la baixa responsabilitat de les poblacions joves. És així?

Cert. He escoltat, en ocasions, alguns pares dir que l'educació dels seus fills és un assumpte de l'escola. És una bestiesa total. La formació dels nens i dels joves no és una qüestió tècnica que resol el professorat. És una cosa en què han d'estar d'acord la família, el professorat i els mitjans de comunicació. Hi ha un vell proverbi africà que diu que es necessita tot un poble per educar una criatura.

Vol dir que s'ha privat de responsabilitat a les generacions joves?

Veiem com els joves amb dificultats per accedir a una feina ben remunerada als 30 anys continuen a casa, la mama encara els renta i els planxa la roba i el papa els continua donant diners per a les despeses. Així no hi ha manera que prenguin les regnes de la seva vida i es facin responsables.

Vosté té experiència en el desenvolupament de programes dirigits a fomentar la responsabilitat.

En la meua etapa de regidora vaig intentar amb interès que les escoles fomentessin la responsabilitat dels seus alum-

nes tenint cura del jardí, arranjant i reparant coses, amb l'objecte que aquestes tasques donessin sentit a les pròpies capacitats. En concret, crec que els estudiants de secundària podrien fer moltíssimes coses a l'entorn de l'escola.

I funcionava?

La veritat és que el professorat em donava la raó, però deien que el currículum acadèmic és tan ampli que no deixava temps per a les activitats que podien fomentar la responsabilitat i l'autonomia de l'alumnat. Crec que és indispensable que noies i nois, sobretot en l'adolescència, puguin tenir àmbits per a l'exercici de la seva pròpia responsabilitat, perquè és una manera de conèixer les seves capacitats, de mesurar-les i de controlar-les.

Històricament, les poblacions joves solen liderar els canvis. Veu ara alguna tendència en aquesta direcció?

Jo confio en el moviment del 15M, perquè considero que és el primer símptoma que aquesta generació poc interessada en la política, que ha viscut a l'ombra de les famílies amb molt poc interès pel col·lectiu, comença a reaccionar. Enfront de les dificultats que han aparegut amb la crisi, aquest moviment és la reacció dels joves que no permetran que els trepitgen. Han demostrat que no són tan passius i que són capaços de mobilitzar-se. El 15M té unes característiques molt interessants que, en certa manera, responen a formes de reaccionar de les dones, com ara l'absència de violència i de lideratges, que sempre són perillosos en els moviments socials. Ara bé, tampoc no podem esperar miracles.

Perquè no estan preparats.

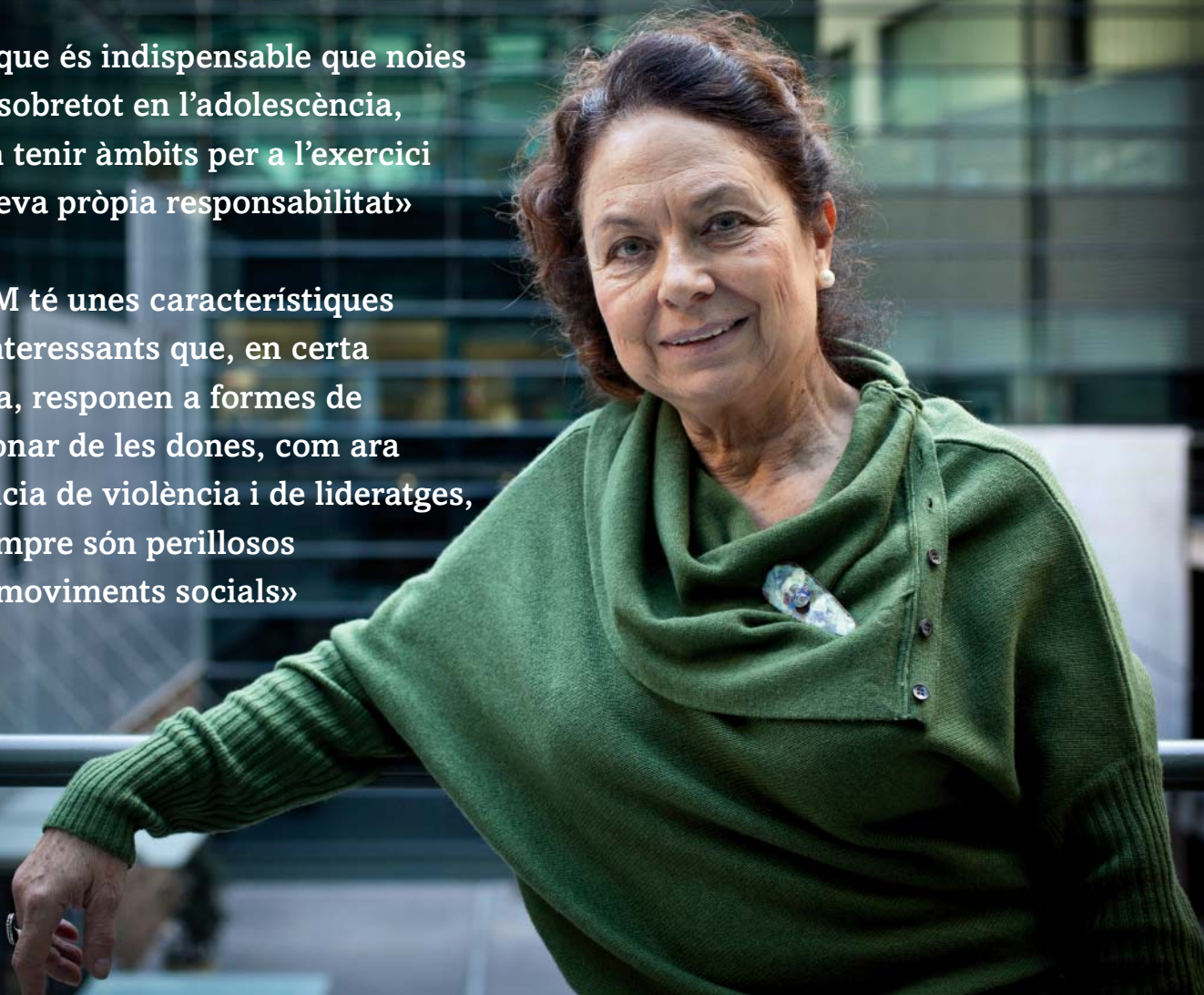
No podem esperar d'aquests joves, que no tenen cap entrenament polític i participatiu, que en uns mesos resolguin un problema que ells no han creat i que els sobrepassa. La nova burgesia, a la qual jo anomeno classe corporativa, per utilitzar el nom que fan servir als EUA, ha aconseguit la complicitat mundial i una influència fortíssima sobre els mecanismes que regeixen l'economia. Enfront d'aquesta capacitat no tenim altres forces que puguin actuar en sentit contrari. Si aquí ens oposem a restriccions al mercat laboral, és probable que hi hagi empreses que es traslladin a altres països. Per tant, l'única manera de fer-hi front és la unió sindical a nivell mundial que pressioni per apujar els salaris als països on el treball està mal pagat. D'aquesta manera la deslocalització deixaria de tenir sentit o es distribuiria d'una altra manera. Necessitem instruments globals per oposar-nos a polítiques globals, i això no ho tenim.

Pensa que les noves tecnologies, i en concret les xarxes socials basades en la connectivitat, poden reforçar el moviment?

Ho veig interessant, perquè és l'única cosa que té certa capacitat de globalització, però és evident que no tenen el

«Crec que és indispensable que noies i nois, sobretot en l'adolescència, puguin tenir àmbits per a l'exercici de la seva pròpia responsabilitat»

«El 15M té unes característiques molt interessants que, en certa manera, responen a formes de reaccionar de les dones, com ara l'absència de violència i de lideratges, que sempre són perillosos en els moviments socials»

Marina Subirats a la Facultat de Medicina i Odontologia en la seua darrera visita a la Universitat de València.

nivell d'organització, ni de lluny, per oposar-se a aquesta burgesia depredadora.

En aquest moment hi ha dues dones al centre de l'escenari de la crisi: Angela Merkel, cancellera d'Alemanya, i Christine Lagarde, directora del Fons Monetari Internacional (FMI). Això és una novetat.

Sí, és una novetat, però té els seus aspectes positius i negatius. Per primera vegada, les dones tenim responsabilitats a alt nivell. Aquest fet és una bona notícia, no perquè som més bones, sinó perquè ens interessa més el sentit comú que la competència. I és aquesta mentalitat la que ha de ser utilitzada per transformar el món. La mala notícia és que crec que no podem esperar que només amb l'arribada de les dones al poder es vagin configurant altres formes de fer política i altres maneres d'enfocar l'economia.

Això no passa en la realitat.

No, és clar. Com que és tan dur fer-se un lloc en un món

masculí, el procés les transforma i algunes dones, quan arriben al poder, són més masclistes que ningú. Arriben a ser més dures i autoritàries, fins i tot més obedients al sistema. Si el sistema els diu que cal tallar caps, ho fan sense immutar-se. Espero que les dones arribem aviat a ocupar llocs de responsabilitat com perquè encara tinguem l'esperit de canviar el món.

En el govern conservador de Rajoy hi ha bastantes dones.

Sí, però no són conscients de tot el que deuen a les dones que en el passat van lluitar per la igualtat de drets, i es creuen que les han triat pel seu gran valor. És clar que hi ha una part de vàlua personal, però encara que les seves àvies haguessin tingut la mateixa vàlua no haurien arribat on han arribat elles. La lluita de les dones ho ha fet possible. Jo estic en desacord amb les polítiques d'imitació del masculí. Ens porten a fer el treball brut. Quan tot va bé, es trien poques dones, i ara, quan cal posar-hi el coll i cremar-se, aquí hi són. ■

Estudiants d'ESO i de batxillerat fan ciència a la Universitat

Ciència ARA i Campus Científic d'Estiu són dues propostes d'estiu per als estudiants no universitaris interessats per la ciència i la recerca. Per la seua part, La Nau Jove ofereix, en un espai universitari com és el campus dels Tarongers, un combinat de formació i diversió durant el mes de juliol.

Ciència ARA és un programa dirigit als estudiants de batxillerat amb altes capacitats i/o alt rendiment que respon a la demanda d'alguns centres d'atendre les necessitats d'aquest alumnat a través d'activitats que afavoreixen el seu enriquiment curricular. En aquesta tercera edició han participat trenta-cinc estudiants de primer i segon curs, en quatre activitats que han tingut lloc a l'Institut Cavanilles de Biodiversitat i Biologia Evolutiva, al Parc Científic, a la Facultat de Farmàcia i a la Facultat de Química i als laboratoris de Microbiologia, de Biologia Cel·lular, de Bioquímica i de Biologia Molecular.

La Delegació per a la Incorporació a la Universitat és qui organitza i coordina el programa *Ciència ARA*, al capdavant de la qual hi ha Ma. José Lorente.

Per al *Campus Científic d'Estiu* del VLC/CAMPUS han estat seleccionats 112 estudiants de quart de l'ESO i de primer de batxillerat. Aquest és el segon any que s'organitza el campus d'estiu, que té lloc durant el mes de juliol. Els estudiants que hi participen han entrat en contacte amb la recerca científica de la mà de quatre projectes dissenyats per a ells. Aquesta activitat s'insereix en els Campus Científics d'Estiu que, organitzats pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport i per la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia, amb el suport d'Obra Social La Caixa, es desenvolupen a diverses universitats espanyoles. El *Campus* és una iniciativa conjunta de la UPV i la UV i els coordinadors són els professors José Bonet, director de l'Institut Universitari de Matemàtica Pura i Aplicada de la Universitat Politècnica de València, i Rafael Crespo, degà de la Facultat de Matemàtiques de la Universitat de València. ■

El programa de *Ciència ARA*

- Zoologia marina: alimentació de les tortugues i els dofins, dissecció d'un peix i extracció de paràsits.
- Microbiologia: detecció d'elements anormals i infecció urinària i estudi de la flora cutània.
- Biòpolis: tècniques analítiques i fermentació.
- Química general: revelat d'empremtes dactilars i detecció de drogues.

El programa del *Campus Científic d'Estiu*

- Matemàtiques, criptografia i codis: com usar les matemàtiques per entendre'ns.
- Tecnologia i física mèdiques: la innovació al servei de la medicina.
- La química: una font inesgotable de solucions per a la salut i el benestar.
- Un viatge fantàstic amb els peus en la física.

NAU JOVE

72 joves, de 13 a 16 anys, participaren a juliol en la cinquena edició de *La Nau Jove*, una proposta formativa, d'oci i temps lliure que impulsa la Delegació per a Estudiants, mitjançant la gestió i coordinació del Servei d'Informació i Dinamització. *La Nau Jove* s'ha fet al campus dels Tarongers i ha combinat activitats formatives i lúdiques, amb una atenció especial a l'aprenentatge de l'anglès, en què participa l'equip docent del Centre d'Idiomes de la Universitat de València.

Participants en la darrera edició del Campus Científic d'Estiu VLC/Campus en la sessió d'inauguració.

© Miguel Lorenzo

S'implanta el doble grau en Farmàcia i en Nutrició Humana i Dietètica

Per al curs 2012-2013, la Universitat de València té una titulació més en el seu catàleg. El doble grau en Farmàcia i en Nutrició Humana i Dietètica ofereix 30 places per a qui vulga triar aquest itinerari formatiu i prèviament haja estat admès/a per preinscripció en un dels dos graus d'origen.

La Facultat de Farmàcia, situada al campus de Burjassot, és el centre encarregat de gestionar la doble titulació en Farmàcia i Nutrició, perquè en depenen també els dos graus que la formen. La Universitat de València ha sigut la primera universitat del sistema públic espanyol a oferir aquest doble grau, que fins ara sols s'impartia en tres universitats privades. La planificació dels estudis es fa en sis cursos acadèmics, amb un total de 397,5 crèdits ECTS, al final dels quals l'estudiantat obté el títol de grau en Farmàcia i de grau en Nutrició Humana i Dietètica. Amb aquesta doble titulació ja en són sis les que proposa la Universitat de València.

Enguany l'oferta és de 30 places, de les quals 20 són per als estudiants que han estat admesos en el grau en Farmàcia i 10 per als qui provenen del grau en Nutrició. Aquesta doble titulació no ha aparegut en l'impres de preinscripció perquè el sistema selectiu, tal com passa en la doble titulació de Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració Pública, s'inicia quan ja es coneixen els resultats de la preinscripció. La selecció, a la qual sols poden optar els admesos en primera matrícula en Farmà-

cia o en Nutrició, té lloc del 20 de juliol al 10 de setembre, i la sol·licitud es lliura a la secretaria de la Facultat de Farmàcia.

La doble titulació combina processos formatius que poden considerar-se complementaris, la qual cosa permet millorar el nivell de competitivitat dels graduats per la Universitat de València i ampliar el seu ventall de possibilitats davant el futur professional. Aquests dos graus s'impartien fins ara com a titulacions independents amb una durada de cinc cursos per al grau en Farmàcia (300 ECTS) i de quatre per al de Nutrició Humana i Dietètica (240 ECTS). Tots dos comparteixen alguns continguts, fet que ha facilitat el disseny del pla d'estudis i la seua organització temporal. D'aquesta manera, s'ofereix a un millor aprofitament del temps dedicat a l'estudi i permet l'obtenció d'ambdós títols en només sis cursos. ■

➤ **Requisits:** cal estar admès/a per preinscripció en els graus en Farmàcia o en Nutrició.

➤ **Criteris de prelatió:** la nota mitjana de les proves d'accés a la universitat.

© Ana Ponce & Ivo Rovira

Estudiar serà més car, suspendre un luxe

A l'abril de 2012, i dins el context de crisi i de retallades en què estem immersos, el govern de l'estat va publicar el Reial Decret Llei 14/2012, de 20 d'abril, de mesures urgents de racionalització de la despesa pública en l'àmbit educatiu. Aquesta fórmula legal és una norma amb caràcter de llei que decideix unilateralment qui governa.

Redacció

Entre les diverses mesures anunciades en el RD Llei 14/2012, hi ha la pujada substancial que patiran els ingressos pels preus públics i els serveis acadèmics, a la qual s'han de cenyir les comunitats autònomes a l'hora de redactar el decret anual de taxes universitàries. Així, doncs, la Conselleria d'Educació, Formació i Ocupació de la Generalitat Valenciana va avançar al 9 de juliol la publicació del Decret de taxes del Consell per la prestació de serveis acadèmics universitaris per al curs 2012-2013, que tenia per costum publicar a l'agost.

Els graus

En els ensenyaments de grau, els costos s'han fixat a nivell estatal entre un 15 i un 25 per cent del valor real dels estudis en primera matrícula, fet que a les universitats valencianes s'ha concretat en un 20% i equival a un augment del 33% respecte del curs passat. En el cas de crèdits d'assignatures de segona matrícula, l'augment també se situa en un 33%, tot i que ja eren més cares que les de primera matrícula. I en tercera, quarta i posteriors matrícules l'augment es dispara. Queda clar, doncs, que suspendre assignatures esdevé un luxe tant pel preu dels crèdits com per la dificultat que s'afegeix a la possible sol·licitud de beca. D'ara endavant, un bon rendiment acadèmic assegurarà una matrícula més econòmica.

Augment de les taxes en 1a, 2a, 3a, 4a i posteriors matrícules			
Graus	Marge de pagament sobre el valor real dels estudis fixat pel govern	Percentatge sobre el valor real dels estudis fixat pel Consell de la GV	Augment real respecte del curs passat en %
1a matrícula	entre 15% i 25%	20%	33%
2a matrícula (75% més cara que la 1a matrícula)	entre 30% i 40%	35%	33%
3a matrícula (275% més cara que la 1a matrícula)	entre 65% i 75%	75%	127%
4a matrícula i posteriors (400% més cara que la 1a matrícula)	entre 90% i 100%	100%	203%

S'ha de matisar, però, que dins els graus hi ha cinc nivells diferents que agrupen les titulacions segons la seua experimentalitat i com més gran siga l'experimentalitat, més cars són els crèdits.

Preu dels crèdits en els estudis de grau				
Nivell¹	curs 2011-2012		curs 2012-2013	
	preu del crèdit	preu curs complet²	preu del crèdit	preu curs complet²
1	12,11€	726,6€	16,15€	969€
2	13,07€	784,2€	17,43€	1.045,8€
3	14,33€	859,8€	19,11€	1.146,6€
4	17,71€	1.062,6€	23,61€	1.416,6€
5	18,48€	1.108,8€	24,64€	1.478,4€

¹ Graus per nivell:

Nivell 1 (16,15€): Dret | Filosofia | Història | Relacions Laborals i Recursos Humans | Sociologia | Treball Social

Nivell 2 (17,43€): ADE | Ciències Polítiques i de l'Administració Pública | Comunicació Audiovisual | Criminologia | Economia | Educació Social | Estudis Anglesos | Estudis Hispànics | Filologia Catalana | Filologia Clàssica | Finances i Comptabilitat | Geografia i Medi Ambient | Història de l'Art | Informació i Documentació | Llengües Modernes i les seues Literatures | Mestre/a en Educació Infantil | Mestre/a en Educació Primària | Negocis Internacionals | Pedagogia | Periodisme | Traducció i Mediació Interlingüística

Nivell 3 (19,11€): Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport | Física | Matemàtiques | Psicologia | Turisme

Nivell 4 (23,61€): Biologia | Bioquímica i Ciències Biomèdiques | Biotecnologia | Ciència i Tecnologia dels Aliments | Ciències Ambientals | Enginyeria Electrònica Industrial | Enginyeria Electrònica de Telecomunicació | Enginyeria Informàtica | Enginyeria Multimèdia | Enginyeria Química | Enginyeria Telemàtica | Òptica i Optometria | Química

Nivell 5 (24,64€): Farmàcia | Fisioteràpia | Infermeria | Logopèdia | Medicina | Nutrició Humana i Dietètica | Odontologia | Podologia

²El preu del curs complet s'ha calculat a partir d'un estàndard de 60 crèdits per curs en primera matrícula i sense tenir en compte les taxes per obertura d'expedient, carnet universitari, trasllat d'expedient si escau, etc.

Altres estudis universitaris

En un altre bloc, també augmenta el preu de la matrícula dels ensenyaments estructurats en crèdits de primer i de primer i segon cicle dels plans d'estudi a extingir (diplomatatures, llicenciatures i enginyeries). I pel que fa als màsters oficials, se'n fa una distinció entre els que habiliten per a l'exercici d'una professió regulada, que es mantenen dins els preus establerts per als graus (segons el nivell d'experimentalitat que se'ls ha adjudicat), com ara el màster en Professor/a d'Educació Secundària (el preu del qual és el mateix, per exemple que el dels graus en Mestre/a), el màster en Advocacia i el màster en Procura (la implantació del qual s'ajorna al curs 2013-2014). Per a la resta de màsters que no habiliten per a l'exercici de professions regulades, el Decret del Consell fixa un preu de 42 € el crèdit; això vol dir que un màster universitari de 60 crèdits en primera matrícula costarà 2.520 €. A banda queden un grapat de màsters que, per les seues característiques especials, tenen preus diferenciats, alguns a l'alça i d'altres a la baixa respecte dels 42 € per crèdit.

Finalment, pel que fa als estudiants estrangers, comunitaris o no, el Consell, oïdes les universitats valencianes, ha establert que aquest col·lectiu pague pels estudis i serveis acadèmics el mateix que els estudiants nacionals, tant si es tracta d'estudis de grau com si són de màster universitari.

I amb les beques, què passarà?

Fins ara hi havia tres tipus de beca per a estudis i taxes universitaris (exclusos programes d'intercanvi, pràctiques, investigació, col·laboració, etc.): les beques del Ministeri d'Educació, les beques de la Conselleria d'Educació i les beques pròpies de la Universitat de València que s'oferien mitjançant el CADE (Centre d'Assessorament i Dinamització dels Estudiants), ara integrat en el Servei d'Informació i Dinamització – SEDI. Un altre assumpte són les exempcions o bonificacions per matrícula d'honor o premi extraordinari de batxillerat, per família nombrosa, per tenir una discapacitat igual o superior al 33% o per haver estat víctima o ser familiar de víctima del terrorisme.

El Reial Decret 1000/2012, de 29 de juny, pel que s'estableixen els llindars de renda i patrimoni familiar i les quanties de les beques i ajudes a l'estudi per al curs 2012-2013, no modifica els llindars de renda respecte del curs passat, però sí que modifica els requisits acadèmics per accedir a les diferents ajudes. Aquest reial decret obliga les beques del Ministeri d'Educació, que a hores d'ara

«Per al proper curs 2012-2013, es demana una nota mitjana d'accés en primer curs, per als qui provenen de les PAU, de 5,5 en la fase general, sense diferenciar entre estudis»

(31 de juliol de 2012) no han estat publicades però que ja tenen forma d'esborrany. Tampoc no s'han publicat les bases de les beques de la Conselleria d'Educació ni les pròpies de la Universitat de València, que, d'altra banda, tenen els seus propis requisits acadèmics, normalment inferiors als fixats pel reial decret esmentat.

Nous requisits acadèmics

En el cas dels graus, el Ministeri d'Educació ha fixat uns requisits acadèmics per al curs 2012-2013 i avança uns altres de més estrictes per al curs 2013-2014. Per al proper curs 2012-2013, es demana una nota mitjana d'accés en primer curs, per als qui provenen de les PAU, de 5,5 en la fase general, sense diferenciar entre estudis. En la resta de cursos l'alumnat ha d'haver superat el 90% dels crèdits en els graus de les branques de Ciències Socials i Jurídiques i d'Humanitats, el 80% en els de Ciències i Ciències de la Salut, i el 65% en els d'Enginyeria i Arquitectura.

En el cas dels màsters, la nota de la titulació d'accés pot oscil·lar entre 6,00 i 7,00, segons el tipus de beca a què s'opta, i segons que es tracte d'un màster que habilita per a l'exercici d'una professió regulada o no, sempre aplicant un coeficient corrector en el cas de les enginyeries i arquitectura d'un 1,17. Això sí, cal haver superat el 100% dels crèdits per a obtenir la beca per al segon curs d'un màster.

Què en pensa la Universitat?

La Universitat de València, davant d'aquesta situació veritablement complicada, ha creat, per iniciativa del Rector i del Consell de govern, la Comissió de Beques d'Estudiants. Aquesta comissió treballa amb la voluntat d'augmentar sensiblement el pressupost de les beques pròpies per a poder arribar al màxim d'estudiants, i fixar uns requisits acadèmics per sota dels del Ministeri d'Educació i dels de la Conselleria d'Educació, Formació i Ocupació. Caldrà esperar una mica més, doncs, per a saber quines seran les condicions acadèmiques tant de les beques de la Conselleria com les de la Universitat. ■

Entrevista a Mar Cortina

«En certa manera, la mort dóna “vidilla”»

Tenir consciència de la mort implica tenir consciència de la vida. Saber conviure amb les pèrdues fa que valorem més el que tenim. En *Pedagogía de la muerte a través del cine*, Mar Cortina i Agustín de la Herrán fan una intensa proclama de la necessitat d'una educació de la consciència des de les edats més primerenques. Un marc teòric minuciós i un itinerari detallat per algunes pel·lícules enceten aquest camí de la consciència i constitueixen una proposta pedagògica innovadora i potent que, segons Mar Cortina (psicopedagoga a l'IES Teulada i professora de Magisteri a Florida Universitària, especialista en educació emocional), hauria de ser radical. Això és, ser a l'arrel, a la base de la nostra educació formal.

Manel Marí

La «pedagogia de la mort» pareix un concepte ben suggerent. En què consisteix?

L'anomenem «pedagogia de la mort» però, en realitat, és una pedagogia de la vida, perquè la vida inclou el seu final. Utilitzem la mort com a excusa per viure d'una manera més conscient i més present, per donar valor a les coses que tenim i a les persones amb què ens relacionem. En certa manera, la mort dóna «vidilla». Es tracta d'educar de manera que no visquem d'esquena a un fet que és inherent a l'ésser humà. I per què hem de fer pedagogia de la mort? Perquè a la societat actual la mort es té bandejada.

Els principals tabús de la societat occidental tenen a veure amb el sexe i amb la mort. Com han evolucionat aquests tabús en l'educació?

Aparentment, el tabú del sexe està superat o, si més no, ja se n'ha fet una bona feina educativa. Aparentment. M'agradaria que amb la mort no passés el mateix, perquè superficialment el tema està assentat, però, en el fons, l'avanç ha sigut discret. Hi ha molts tòpics que continuen repetint-se i hi ha massa conductes de risc. És millor que vagen sortint les coses a poc a poc, gota a gota, però amb un efecte ben profund, que no un gran desplegament de recursos que al capdavant canvie les coses sols mínimament.

En el llibre detalleu experiències que heu tingut a les aules. Com va reaccionar l'alumnat quan vàreu treure el tema?

Jo treballo com a orientadora amb alumnes de primer a quart d'ESO i tinc la possibilitat d'entrar a les tutories, que la llei diu que serveixen per «aprendre a ser». En aquestes tutories proposeu deu temes i han de triar-ne tres... En el cas que es detalla en el llibre, per elecció democràtica, van triar la mort, el sexe i el tabac i altres addicions. D'altra manera, no hauria tractat el tema, perquè no és

una cosa que s'haja d'imposar a l'aula. Ho han de treure ells. Per això és important la idea que la pedagogia de la mort no és una assignatura ni és un tema transversal; és un tema radical, que està en l'arrel, en la base de l'educació. Educar per a la vida és tenir en compte la mort.

Va haver-hi cap reacció entre els pares?

Els pares, al contrari del que es podria pensar, han estat encantats que ho tractàrem a l'escola, perquè era una feina que els donàvem feta. També era important que tractàrem el tema d'una manera laica. Si un xiquet pregunta, per exemple, on se n'ha anat la iaia o la mascota, que són les primeres pèrdues, la resposta és que no ho sabem, i això no ens desautoritza: estem sent honestos. Si tu dius que és al cel, això pertany a la religió musulmana o a la cristiana. I si el xiquet no viu en un entorn religiós, el que aprèn és una incoherència. És més important preguntar-li: i tu, on penses que se n'ha anat? En aquest moment estem creant un canal de comunicació afectiva en el qual el xiquet rep que ens pot preguntar coses difícils.

Els interessa als xiquets el tema de la mort?

Els xiquets són uns investigadors nats. Sovint, cap als quatre anys, sense que haja passat res, comencen a plorar en imaginar que un dels dos pares mor. És d'una intel·ligència emocional admirable! Perquè són ells els qui fan l'acostament. De què depèn que continuen investigant o no? Del fet que l'acompanyament que se'ls faça siga honest, humà i generós. Cal no dir-los mai mentides, perquè les detecten i entenen que no confiem en ells. Respondre a les seues preguntes amb estàndards com «ets massa menut per entendre-ho», o que «la mamà o el papà no moriran mai», és una altra manera de cronificar el tabú. Els xiquets són més savis que nosaltres a l'hora de manejar les pèrdues.

Com es poden preparar els alumnes per a la mort?

Una preparació per a la mort física és que visquem amb la màxima consciència totes les pèrdues que van tenint. Es pot introduir el tema parlant de les morts parcials o de les petites pèrdues, com el canvi de cycle escolar o el canvi de país, que són canvis irreversibles. Si avancem amb consciència entre aquestes pèrdues, arribem a afrontar la mort final d'una altra manera.

I si hi ha una mort a l'escola, com penses que s'ha de gestionar?

Si mor alguna persona de la comunitat educativa, cal que es faça un ritual de comiat, que no s'ignore. Si qui mor és un/a alumne/a, s'ha de preguntar als companys què volen fer. Se'ls acuden moltíssimes coses: deixar la cadira buida durant algun temps, per exemple. Els rituals de comiat són molt importants per ells per no arrossegar una pèrdua que els impedeix de viure en plenitud. La vida és un camí de pèrdues des que naixem.

En quin espai s'hauria d'introduir la pedagogia de la mort?

En Infantil i Primària cal tenir una estratègia preventiva. Estirar el fil quan els alumnes treuen el tema, no impedir-ho. L'única cosa que han de fer els mestres és no espantar-se, que no hi predominen els seus recels o els seus tabús, perquè impregnen de por la curiositat natural dels xiquets. És important que el professorat que vulga introduir la mort a les seues aules, prèviament n'haja fet una reflexió personal. A Secundària sí que hi ha l'hora de tutoria. Allà, com he dit, tu proposes uns temes i, dins d'aquests temes, inclous la mort. I que trien. Ha

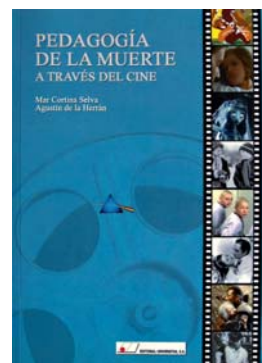
«És important que el professorat que vulga introduir la mort a les seues aules, prèviament n'haja fet una reflexió personal»

Mar Cortina Selva
i Agustín de la Herrán

*Pedagogía de la muerte
a través del cine*

Editorial Universitas Madrid,
2011, 256 p.

© Miguel Lorenzo

L'aportació de Mar Cortina, en la fotografia, en Pedagogía de la muerte a través del cine es completa amb el pròleg de Jaume Martínez Bonafé; una fonamentació teòrica-aplicada a la pedagogia de la mort i a la formació didàctica del professorat, d'Agustín de la Herrán; una indagació en la filmografia del director Kiarostami, a càrrec de Francesc J. Hernández i Anacleto Ferrer, i un epíleg de José Luis Villena.

d'haver-hi una tendència a la normalització i a la integració de la mort.

A partir de quines edats és recomanable el visionament de les pel·lícules que proposeu per tractar el tema de la mort?

A partir dels tres anys es pot. A aquesta edat ja hi ha demandes, ja tenen capacitat de decisió i de crítica. Per exemple, la pel·lícula *El ninot de neu* parla d'un xiquet que fa un ninot de neu, i llavors ix el sol i el desfà. Això és una pèrdua, i és la manera d'introduir que, en aquesta vida, unes coses se'n van i unes altres vénen, i és així tot el temps.

Si hi ha una pel·lícula programada i un/a alumne/a acaba de tenir una pèrdua, què caldria fer? Continuar amb el visionament? Ajourar-lo?

Abans que res, si tenim dubtes de què fer, com fer-ho i quan fer-ho, cal demanar-ho a la persona implicada, tinga l'edat que tinga, i respectar la seua decisió. Una persona que acaba de tenir una pèrdua no necessita ni veure pel·lícules, ni llegir llibres.

El que necessita és no sentir-se sol. Ha de saber que les altres persones estan allà. En aquesta societat tan racional pareix que la solució passa per xerrar amb la persona, però les paraules no consolen. Consola transmetre-li que pot comptar amb tu si vol. Hi ha vegades que prefereixen que tot continue igual i els cal la seguretat de l'escola davant el sotrac que la pèrdua ha provocat a casa seua.

Hi ha algú a qui no li interesse que la consciència de la mort es normalitze?

Al sistema socioeconòmic. Si les persones visquérem amb consciència de mortalitat dedicaríem el temps i els diners a coses més humanes que no a coses tan materials i no identificaríem el benestar amb un model de consum, en el qual ser feliç és continuar comprant. Cada vegada més, tant la mort, com la malaltia i la vellesa, s'intenten ocultar per no recordar-nos que aquest és el nostre final. La societat de consum, per mantenir-se, transmet la idea que serem joves sempre. La part positiva d'aquesta crisi és que ens està ensenyant que tot pot

canviar d'un dia per l'altre, i que convé que vivim el dia tan intensament com siga possible. Això és consciència de mortalitat i del que és la vida.

La pedagogia de la mort és una innovació. Quins altres camps pedagògics creus que queden per explorar?

En el camp educatiu ens cenyim als continguts curriculars i les famílies tampoc eduquen com educaven abans, perquè dediquen cada vegada més temps al treball. Per exemple, l'educació dels valors, que té a veure més amb la maduresa personal, se'n està deixant més a les escoles. Però les escoles diem que això té més a veure amb la família. I al capdavant hi ha un buit important, que es pot mirar de cobrir des de les tutories o des de qualsevol altre espai que ho permeta. Dinàmiques que potencien el treball en equip, d'autoconeixement, de perdre la por de parlar en públic... La maduresa personal seria un altre camp de la pedagogia de la vida. Sempre corren bons temps per a la innovació pedagògica, sobretot si el sistema s'esquerda. El que cal són ganes. ■

cinc
cèntims

«Tenir cura de la formació pròpia –la formació inicial i la permanent– és la primera obligació ètica dels educadors. Tant l'indole moral com la relacionalitat pròpies del fenomen educatiu imposen als educadors la necessitat de reflexió sobre la pròpia pràctica professional. Aquesta reflexió no s'adreça a la formulació de criteris normatius tancats –a tall de 'l·listes' del que ha de fer o no ha de fer un professional–, sinó a l'assumpció reflexiva de principis de procediments en què, individualment o col·lectivament, s'aborden els dilemes ètics que sorgeixen en la pràctica quotidiana. Això donarà origen a la redacció dels codis deontològics dels professionals de l'educació.»

**María García Amilburu
i Juan García Gutiérrez**

Fragment extret i traduït de *Filosofía de la educación. Cuestiones de hoy y de siempre*.

Col·lecció «Obras Básicas UNED». Narcea ediciones i Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED). Madrid, 2012, 211 p.

Interacción entre alumnos. Cuando la ayuda mutua enriquece el conocimiento

Alain Baudrit

Col·lecció «Educación Hoy-Estudios». Editorial Narcea, Madrid 2012, 128 p. Traducció de Carolina Ballester

Per què les relacions d'ajuda i cooperació entre l'alumnat a l'aula que enriqueixen el coneixement no són encara tan usades i valorades per la comunitat educativa? L'autor d'aquest llibre reconeix que modificar els costums pedagògics no és fàcil, com tampoc no ho és, en la nostra opinió, canviar la percepció que les famílies tenen de l'efectivitat de l'aprenentatge entre iguals i la tendència de l'administració educativa a dissenyar currículums vastíssims que no deixen espai per a noves dinàmiques. Baudrit, professor de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Burdeos, ens acosta als casos i situacions concretes de l'aula on es produeix la interacció entre estudiants.

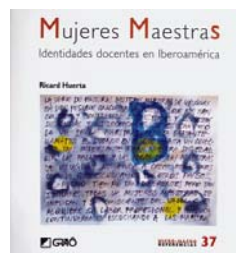

El compromiso social de un político krausista. Rafael Albiñana y la Institución para la Enseñanza de la Mujer de Valencia

Ana Ma Reig Ferrer

Edició de l'autora, València, 2012, 160 p.

És sorprenent descobrir les idees del polític valencià Rafael Albiñana (1869-1925). Defensor dels ideals krausistes, durant el temps que va ocupar la presidència de la Diputació de València, va ser una peça clau en la Institució per a l'Ensenyament de la Dona. Aquesta entitat, dedicada a la formació de les dones i a la defensa dels seus drets va ser, com relata el llibre, un espai obert i progressista. L'obra de Ferrer trau a la llum projectes impulsats per Albiñana, com ara el de muntar, l'any 1910, un programa d'intercanvi dels asilats de la Diputació amb altres d'arreu d'Europa. Indaga, a més, en l'interès d'un grup de professors, com ara Eduard Boscà, per fer de l'educació una eina transformadora.

Mujeres maestras. Identidades docentes en Iberoamérica

Ricard Huerta

Col·lecció «Micro-macro referencias» 37. Editorial Graó, Barcelona 2012, 234 p.

Qualificat pel seu autor com un homenatge i un passeig literari i visual per les idees i el comportament de les dones mestres, aquest llibre ens dóna l'oportunitat d'emocionar-nos en conèixer els interessos i els anhels d'aquest col·lectiu infravalorat. Es tracta d'una obra peculiar escrita des de l'àmbit de l'educació artística que ens mostra el testimoni de mestres de Xile, Cuba, Uruguai, Espanya i Colòmbia. Huerta, professor d'educació artística a la Universitat de València, aporta també en aquest projecte les imatges d'unes composicions gràfiques fetes per ell, a partir d'una visió particular sobre les mestres.

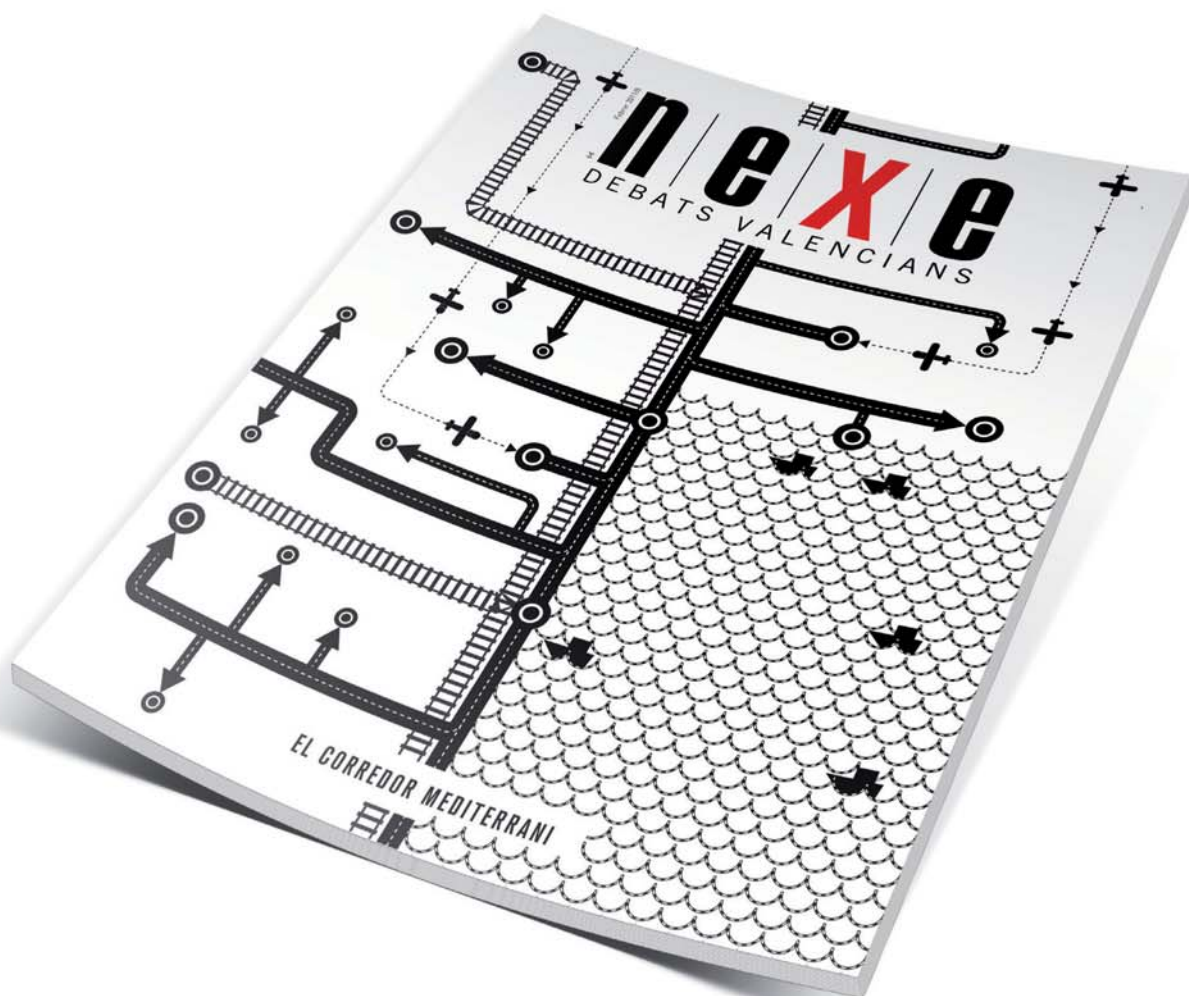

Simone de Beauvoir. Leyendo El segundo sexo

Teresa López Pardina, ed.

Col·lecció «Filosofia batxillerat». Publicacions de la Universitat de València, València 2012, 107 p.

De la mà d'una especialista en Beauvoir com és Teresa López, tenim un nou lliurament d'aquesta col·lecció que acosta una selecció dels textos clàssics als estudiants de batxillerat. En aquest cas es tracta d'un assaig clau, perquè ha estat considerat el text que posa les bases del feminisme a partir de la segona meitat del segle passat i el que inaugura un nou gènere de teoria literària, el de l'anàlisi feminista de textos literaris. López Pardina proposa, amb el desig de propiciar el debat a l'aula, una sèrie d'activitats en grup per posar en contacte els joves batxillers amb el pensament de Simone de Beauvoir i la diferència dels sexes.

Número 8, a la venda!

EL CORREDOR MEDITERRANI

Amb articles d'Inmaculada Rodríguez-Piñero, Mario Flores, Lluís Recoder, Joaquim Nadal, José Vicente Morata, Miquel Valls, Josep V. Colomer, Josep V. Boira, Ferran Villalonga, Vicent Flor, Yolanda Parrado i Senén Florensa.

www.uv.es/revistafutura

FUTURA

VNIVERSITAT
D VALÈNCIA